

R.N.I. No. 14593/1957

પાલેસી

PAGDANDI

VOL.67 ISSUE NO. 07 - OCTOBER 2024 - 60 PAGES - RS. 15/-

Shree Kutchi Visha Oswal Seva Samaj
C.V.O.D., Jain Mahajanwadi, 3rd Floor, 99-101, Keshavji Naik Road, Chinchbunder, MUMBAI - 400 009.
Phone : 23714674 / 2377 3032 - E-mail : pagdandi@kvoss.org

WE NAVIGATE
YOUR FINANCIAL ADVENTURE
& ENSURE YOU
A SMOOTH JOURNEY OF LIFE
FROM WHERE YOU ARE
TO WHERE YOU WANT TO BE

A COMPLETE TOUR OF THE FINANCIAL WORLD

We are truly a one stop-shop for all your
Investment & Insurance and other allied services:

- Mutual Fund Distributors
- Company FD, NCD, Bond, RBI Bond, Capital Gain Bond, Perpetual Bond
- P2P Loans
- Sovereign Gold Bond
- Will Writing and Estate and Succession Planning
- Life Insurance (Through business associates of LIC of India, HDFC Life, Birla Sun Life Insurance)

We are your Map for Financial Freedom

Registered Office:

Gada & Haria Pvt Ltd

(formerly known as Gada & Haria Financial Planners Pvt Ltd)

5, Framroz Court, 2nd floor, Dada Saheb Phalke Road,

Dadar (CR), Mumbai-400014.

Tel: 40794141

CA, CFP Rajesh Gada
Village : Bada
98676 23250
rajesh@gadaharia.com

CA Vipul Bheda
Village : Samaghoga
98202 22750
vipul@gadaharia.com

Vikas Vira
Village : Nagalpur
98205 20268
vikas@gadaharia.com

સમાજના સર્વાંગી વિકાસ માટે સતત કાર્યરત

શ્રી કચ્છી વિશા ઓસવાળ સેવા સમાજ

શ્રી ક.વિ.ઓ.દેરાવાસી જૈન મહાજનવાડી, ત્રીજે માળે, ૯૯-૧૦૧, કેશવજી નાયક રોડ ચીંચબંદર, મુંબઈ - ૪૦૦૦૦૯

૨૩૦૧૪૬૦૪, ૨૩૦૦૩૦૩૨, ૨૩૦૧૫૦૫૦, ૨૩૦૧૫૧૫૧, ૪૦૧૬૪૩૪૩ / + Email : ksevasamaj@gmail.com + Webssite : www.kvoss.org

શ્રી ક.વિ.ઓ. સેવા સમાજનું માસિક મુખપત્ર

પગદંડી

- છેલ્લા સાત દાયકાથી ક.વિ.ઓ.સમાજને નવા વિચારબીજ આપનાર
- ક.વિ.ઓ. સમાજની સાંસ્કૃતિક ધરોહરને જાળવવા સદા પ્રયત્નશીલ
- ક.વિ.ઓ. સમાજની જાગૃતિના પ્રતિક સમાન

હવે પગદંડીનું લવાજમ ભરવું એકદમ સરળ. નીચે આપેલ ક્યુઆર કોડને સ્કેન કરો અથવા લિન્ક પર ક્લિક કરી આપની વિગત ભરો.

cutt.ly/pagdandi

પગદંડીનું દસ વર્ષનું લવાજમ માત્ર રૂ.૧૦૦૦/-

પંચવાર્ષિક લવાજમ રૂ.૬૦૦/-

પગદંડી કાર્યાલય ખાતે સેવા સમાજનાં સરનામે સ્વીકારાશે.

આપનું એડ્રેસ બદલાયું તો આપના પગદંડી મેમ્બરશીપ નંબર સાથે જૂના અને નવા એડ્રેસની વિગત pagdandi@kvoss.org પર મોકલવા વિનંતી જેથી પગદંડીના અંક, આપને વિના વિક્ષેપ મળતા રહે.

લિ. પગદંડી તંત્રીઓ / ક.વિ.ઓ.સેવા સમાજ પરિવાર

પગદંડી

ઓક્ટોબર ૨૦૨૪

અનુક્રમણિકા

લેખ	લેખક	પાના નં
તંત્રીસ્થાનેથી ચાલો જિંદગી જીવી જાણીએ.....	અશ્વિન માલદે.....	૫
પ્રમુખશ્રીની કલમે	ડૉ. ચંદ્રકાંત નાનજી લાલન.....	૧૧
પગ મેં ભમરી..... અનોખું રક્ષાબંધન પર્વ	લીલાધર માણેક ગડા	૧૬
જીરણ તોય જાજરમાન.....	ડૉ. ગુલાબ દેઢિયા.....	૨૨
“હરિ ઈચ્છા”.....	CA સંજય ચંદન વિસનજી.....	૨૫
બાલ બુદ્ધિ અને બૈલ બુદ્ધિ.....	ડૉ. જિતેન્દ્ર નથુભાઈ શાહ	૨૯
ખબર પત્રિકાની આત્મકથા.....	લીલાવતી માવજી દેઢિયા	૩૪
મૌસમ બીતા જાય.....	રાજેશ સાવલા.....	૩૭
સાહિત્ય અમૃત	આલેખન : ચંદ્રકાન્ત નંદુ	૩૯
પ્રતિભાવ - પ્રતિસાદ		
પગદંડી ઓગસ્ટ ૨૦૨૪ અંક.....	જયંત ગણશી જાગાણી	૪૪
પગદંડી ને પત્ર	વસંત કચ્છ કેસરી.....	૪૫
ઉર્મિલહર.....	સંપાદન : વિશન નાગડા.....	૪૬
૨૦૨૪માં વિદેશ ભણવા ગયેલા વિદ્યાર્થીઓની યાદી	.....	૪૯
શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ અપડેટ.....	.....	૫૩
સાંત્વન.....	.....	૫૬
મુખપૃષ્ઠ ચિત્ર અને માહિતી.....	કિરણ વિસરિયા	૧૩

પગદંડી કાર્યાલય ફોન - ૨૩૭૧ ૪૬૭૪ ટેલી ફેક્સ - ૨૩૭૭ ૩૦૩૨

Printed and Published by Aswin Popatlal Malde on behalf of K.V.O. Seva Samaj. Printed at Meghart Colour Crafters, 42, Ideal Indl. Estate Mathuradas Mill Compound, Senapati Bapat Marg, Lower Parel, Mumbai-400013. and published from Shri Kutchhi Visa Oswal Seva Samaj, C.V.O.D. Jain Mahajanwadi, 3rd Floor, 99/101, Keshavji Naik Road, Chinch Bunder, Mumbai -400009. Editor : Aswin Popatlal Malde

GALA CATERERS

From the Heart of Mumbai to the
Vibrant Landscapes of Kutch !

Crafting Moments, Creating Memories

**ELEVATE YOUR EVENT WITH
EXQUISITE FLAVOURS & IMPECCABLE SERVICE**

- GRAND WEDDINGS
- ANNIVERSARY PARTIES
- BUFFET CATERING
- EVENT CATERING
- CORPORATE CATERING
- DINNER PARTIES

CONTACT US

ATUL GALA | 93 2222 1205 . RAJESH GALA | 98200 32010/50
ROHIT GALA | 98200 99251 . CHIRAG GALA | 97 0202 9280

તંત્રીર-થાનેથી

ચાલો જિંદગી જીવી જાણીએ

આપણે મનુષ્ય છીએ.

મહામૂલ્યવાન માનવભવ મળ્યો છે.

અને આ મનુષ્યભવમાં સરસ મજાની જિંદગી મળી છે.

આ જિંદગીની સફર આપણે કરવાની છે.

આ મુસાફરી કેવી રીતે કરવી, જિંદગી કેવી રીતે જીવવી એ આપણા હાથમાં છે.

જિંદગી જીવવી છે કે ફક્ત ગુજારવી છે.

જરૂરી એ છે કે જિંદગી પોતાની શરતોને આધીન જીવો.

જિંદગીની એકએક ક્ષણનો આનંદ લો.

ઈશ્વરે આપણને માનવ ભવ આપ્યો છે.

અને માનવીને ઘણીબધી ક્ષમતાઓ આપી છે.

વિચારવાની ક્ષમતા આપી છે, મૂલ્યાંકન કરવાની ક્ષમતા આપી છે અને પછી વિજ્ઞાને કેટકેટલાં સાધનો, વિકલ્પો, સગવડો આપ્યાં છે.

શું આપણે આ બધા સ્ત્રોતોનો સુસંગત ઉપયોગ કરી ઉચ્ચતમ જીવન જીવવા પ્રયત્નશીલ છીએ.

શું આપણે એવો પ્રયાસ પણ કરીએ છીએ.

કે પછી બસ જીવન સમય અને સંજોગોને આધીન જવાબદારી નિભાવતા વ્યતીત કરી નાખીએ છીએ.

નાની ઉંમરમાં અભ્યાસની જવાબદારી, પછી નોકરી કે નાનો-સૂનો ધંધો, આર્થિક ઉપાર્જન માટે, મા-બાપ પ્રત્યેની જવાબદારી, સંતાનો પ્રત્યેની જવાબદારી, સગાં-સંબંધીઓ

સાથેના વહેવાર સાચવવાની જવાબદારી, સમાજમાં સમાજના નિયમો અને વહેવારો આધીન જીવવાની જવાબદારી.

શું તમો આવી જવાબદારીઓને નિભાવતા નિભાવતા જીવન ગુજારવા માંગો છો.

કે પછી તમારા પોતાના માટે પણ જીવવા માંગો છો.

જિંદગી પોતાની મરજીએ, પોતાનાં લક્ષ્યો માટે, પોતાના આનંદ માટે, અર્થપૂર્ણ રીતે જીવવા માટે બધાનું ધ્યેય હોવું જોઈએ. એ માટે પ્રયત્નો જરૂરી છે, માહિતી જરૂરી છે.

પ્રયત્નો ચોક્કસ દિશામાં હોવા જોઈએ, વિકલ્પોની માહિતી હોવી જોઈએ અને યોગ્ય વિકલ્પનું ચયન કરવાની ક્ષમતા હોવી જોઈએ.

સ્વ-મૂલ્યાંકન માટેનાં Self-help પુસ્તકો ઢગલાબંધ બજારમાં ઉપલબ્ધ છે. કેટલાંક ખૂબ જ સારાં છે. મુખ્યત્વે અંગ્રેજીમાં છે, પરંતુ ઘણાનો ગુજરાતી અનુવાદ ઉપલબ્ધ છે.

તદુપરાંત બજારમાં ઘણા વિશેષજ્ઞો છે, જે તમારી જિંદગી બદલી દેવાની, દિશાસૂચન કરી માર્ગદર્શન આપવાની વાતો કરે છે.

ઘણાબધા બાબાઓ અને ગુરુઓ પણ આમાં કાર્યરત છે. મહદ્અંશે બધા ધંધાદારી રીતે ચાલે છે.

અને તમારી જિંદગી જીવવા માટેના પ્રયત્નો બીજા માટે ધંધો ન બની જાય એની તકેદારી રાખજો.

સૌથી પહેલા જિંદગી જીવવામાં આનંદ મેળવવા, આનંદની વ્યાખ્યા નક્કી કરો, તમારા પોતાના માપદંડ નક્કી કરો, બીજાની દોરવણીમાં આવો નહીં.

કોઈકને વાંચવામાં આનંદ મળે છે. કોઈને મુસાફરીમાં આનંદ મળે છે. કોઈને સામાજિક કાર્યમાં આનંદ મળે છે. કોઈકને કદાચ બસ પડ્યા રહેવામાં પણ આનંદ મળે છે.

આપણે મૂળભૂત રીતે વ્યાપારી છીએ અને એ જ રીતે ઘણીબધી ચીજોનું મૂલ્યાંકન કરીએ છીએ અને એ પ્રમાણે પરંપરાગત જીવન જીવતા આવ્યા છીએ અને એમાં જ આપણે સફળતા જોઈ શકીએ છીએ અને એમાં જ આપણે આનંદ મેળવી લીધો એમ માની લઈએ છીએ.

બહારની દુનિયા બહુ જ વિશાળ છે. અસંખ્ય તકો રહેલી છે. શક્યતાઓ છે.

બધું જ જાણવાની જરૂર છે, સમજવાની જરૂર છે અને આપણી જિંદગીની દિશામાં નવા આયામ લાવવાની જરૂર છે અને એ માટે ઊંચું નિશાન રાખવાની જરૂર છે.

પરંતુ ક્યારેક લાગ્યા કરે છે કે, આપણા સમાજની મોટા ભાગની વ્યક્તિઓની પ્રાથમિકતા અલગ છે. કદાચ આજુબાજુ જોઈને દોરવાઈ જાય છે.

પત્રિકામાં ફોટા આવે તો આપણે પોરસાઈ જઈએ છીએ. મરણ પછી ફોટાવાળી જાહેરાતોની સંખ્યા, આપણી સફળતાનો માપદંડ બની જાય છે. સંસ્થાની ચૂંટણીમાં ચૂંટાવાની જાહેરાતો, ઉત્તીર્ણોને અભિનંદની જાહેરાતો, અન્ય નાની-મોટી સિદ્ધિઓને બિરદાવતી ફોટાવાળી જાહેરાતો.

આપણે ધન્ય-ધન્ય થઈ ગયા.

નાની-મોટી સંસ્થામાં નાનો-મોટો હોદ્દો મેળવી જાણે સમાજનું ગૌરવ બની ગયા એમ પોરસાઈ જઈએ છીએ.

ધાર્મિક અનુષ્ઠાનો, જીવદયા કે એવાં અન્ય અનુદાનો આપી વાહવાહી મેળવી ધન્ય ધન્ય બની જઈએ છીએ.

કોઈ પણ સિદ્ધિ મેળવવી સારી વાત છે.

પરંતુ પત્રિકાની જાહેરાતોમાં પોરસાઈ જઈ હજુ આગળ વધવાની, સમાજની બહાર સિદ્ધિ મેળવવાની ક્ષમતા કૂઠિત તો નથી જઈ જતી ને ?

મોટા ધાર્મિક કે અન્ય વાહ-વાહી મેળવવા માટે અનુદાનો સાથે આપણે શું આપણા જ નબળા કુટુંબીજનોની વ્યથા ન જોઈ શકીએ. જ્ઞાતિ બહારના જરૂરતમંદોને ન જોઈ શકીએ.

શું તમારા સુખની વ્યાખ્યામાં, સફળતાની વ્યાખ્યામાં આવું જ આવી શકે છે. નક્કી તમારે કરવાનું છે.

શું આપણે આપણું જીવન બહુ જ Predicable રીતે નથી જીવી રહ્યા.

સફળતા એટલે વ્યવસ્થિત ઘર, કાર, વાહવાહી, કોઈક સંસ્થામાં હોદ્દો વગેરે વગેરે આડું અવળું કઈ નહીં.

હમણાં જ જોયું કે એક Computer Engineer થયેલ એક યુવતી પોતાની કારકિર્દી છોડી પોતાના નાના ગામમાં ખેતીના કામમાં લાગી ગઈ.

અને એવા તો ઘણા દાખલા જોઈશું.

શું આપણે સુખની શોધમાં આવી રીતે આડી લીટીમાં ફંટાઈ જવાની કોશિશ ન કરી શકીએ.

શા માટે આજના અનુકૂળ સંજોગોમાં નવા મનગમતા શોખો ન વિકસાવીએ અને એ પરિપૂર્ણ કરવા પ્રયત્ન કરીએ.

શા માટે એ રુચિ એ શોખ જે નાનપણમાં કે યુવાવસ્થામાં સંજોગોને કારણે પરિપૂર્ણ કરી શક્યા નહીં. એને માટે ફરીથી પ્રયત્નો ન કરીએ.

તમારી શારીરિક સુસજ્જતા પર ધ્યાન આપો.

કહે છે કે પહેલું સુખ તે જાતે નર્ચા.

જિંદગી જીવવા માટે, માણવા માટે, સુખમય, નિરામય રીતે જીવવા માટે તંદુરસ્ત રહેવું ખૂબ જ જરૂરી છે.

અને આ તંદુરસ્તી ફક્ત શારીરિક નહીં માનસિક અને લાગણી સભર પણ હોવી જરૂરી છે.

કોરોનાકાળ પછી અચાનક નાની વયમાં અવસાનનું પ્રમાણ વધી રહ્યું છે.

જવાનું તો બધાને છે જ, પણ સાવચેતી જરૂરી છે.

શારીરિક સુસજ્જતા માટે, ખાવાપીવા પર નિયંત્રણ, નિયમિતતા વગેરે કેળવવા જરૂરી છે. રોજિંદો યોગ્ય વ્યાયામ પણ જરૂરી છે. ભલે પોતે પોતાના ડૉક્ટર ન બનીએ, પરંતુ બીમારીઓના તેમ જ તેનાં લક્ષણો વિશે સારી એવી પ્રાથમિક જાણકારી રાખવી જરૂરી છે. પોતાના શરીરમાં, અજાણ્યા ચિહ્નો પારખવાની ક્ષમતા કેળવવાની જરૂરત છે. સારવાર માટે એલોપેથિક સારવાર પુરવાર થયેલ પદ્ધિત છે એ હરહંમેશ ધ્યાનમાં રાખવું.

તમારા જીવનનું ધ્યેય નક્કી કરો અને એ પામવાની કોશિશ કરો. ધ્યેય હંમેશાં ઊંચાં રાખો, સદ્ભાવનાના રાખો. તમારી હાલની ક્ષમતા કરતા વિશેષ રાખો અને આ ધ્યેયને હાંસિલ કરવા સમયબદ્ધ આયોજન કરો.

તમારી પસંદગી નક્કી કરો.

વસ્તુઓની, કાર્યની અને વ્યક્તિઓની.

નાપસંદ વાતાવરણમાં ક્યારેક હતાશા આવી જાય છે.

નાપસંદ વ્યક્તિઓથી દૂર રહો. કેટલીક વ્યક્તિઓ હરહંમેશાં તમને ટોકતી હોય છે. તમને નીચા પાડવાની કોશિશ કરતી હોય છે. એની સાથે વાદવિવાદમાં ન ઊતરતા એનાથી દૂર રહો.

હંમેશ તમારાથી હોશિયાર વ્યક્તિનું સાંનિધ્ય મેળવો. વધુ જ્ઞાનવાન, ગુણવાન વ્યક્તિનું સાંનિધ્ય કેળવો. તમને જ્ઞાન તો મળશે જ, પરંતુ તમારી પ્રગતિ માટે પ્રેરણારૂપ પણ બની રહેશે.

અંતરંગ મિત્ર વર્તુળ કેળવો. એવું મિત્રવર્તુળ જેની સાથે તમે પેટછૂટી વાત કરી શકો. જેની સાથે વાત કરી તમો હળવાફૂલ થઈ જઈ શકો.

તમારા Life Partnerને પણ મિત્ર બનાવો.

પગદંડીના વાચકો મોટે ભાગે પુખ્ત ઉંમરના હશે, પ્રૌઢ હશે.

એ બધાએ જેટલી જિંદગી ગુજારી છે એનાથી ઓછી કદાચ શેષ રહી છે.

વિચાર કરતા જણાશે આગળની જિંદગી, જિંદગીનો મોટો હિસ્સો તમોએ તમારી જવાબદારી નિભાવવામાં અને જરૂરિયાતો પૂરી પાડવામાં યંત્રવત્ પસાર કરી છે. હવે જે જિંદગીનો બાકીનો હિસ્સો રહ્યો છે એને અર્થપૂર્ણ રીતે ગુજારો.

આજ સુધી તમે જિંદગી સમાજ માટે, કુટુંબ માટે, સંતાનો માટે, સમાજમાં દાદ મેળવવા, મિટિંગો અને મેળાવડામાં, ઓળખ ઊંચી કરવાના પ્રયત્નોમાં પસાર કરી છે.

હવે તમો બાકીનું જીવન તમારા સુખની શોધમાં જીવનધ્યેયની પ્રાપ્તિ માટે, સદ્ભાવનાથી ગુજારવાનું બીડું ઝડપો અને એ માટે આજથી જ પ્રયત્નશીલ બનો.

ચાલ જિંદગી જીવી લઈએ, જિંદગી ના મિલેગી દોબારા એ આત્મસાત્ કરીએ. સુખનું સરનામું શોધતા આપણી ઉંમર વધતી જાય છે.

વૃદ્ધ તો બનીશું પરંતુ સાથેસાથે જીવનને પ્રબુદ્ધ બનાવી બુદ્ધ બનવાની કોશિશ કરીએ.

- અશ્વિન માલદે (ભુજપુર)

અંબીકા બેગ હાઉસ

: ઉત્પાદક અને વિક્રેતા :

સર્વ પ્રકારની લેડીઝ બેગ્સ, સ્કૂલ બેગ્સ,
મની પર્સાસ અને કોમ્પ્લીમેન્ટરી આઈટમ્સ

૩૨૧, અબ્દુલ રહેમાન સ્ટ્રીટ, કોફ્ટ માર્કેટ પાસે, મુંબઈ-૪૦૦ ૦૦૩.
ફોન : ઓફિસ : ૨૩૪૩ ૫૪૨૬, ૨૩૪૩ ૮૪૬૪ • ફેક્સ : ૫૬૩૫ ૯૦૪૪

લકી બેગ હાઉસ

૯૫, મારલેન રોડ, BST ક્વાર્ટર્સ સામે, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૮.

ટેલિફોન : ૨૩૦૨ ૧૯૪૨, ૨૩૦૨ ૧૯૪૪

www.luckybaghouse.com

પ્રમુખશ્રીની કલમે

✧ ડૉ. ચંદ્રકાંત નાનજી લાલન ✧

વિચારકણિકા

પર્વાધિરાજ પર્યુષણ મહાપર્વ

પર્વાધિરાજ પર્યુષણ મહાપર્વ હમણાં જ પૂર્ણ થયેલ છે. આ પર્વ ખરેખર ક્ષમાપનાનો ઉત્સવ છે. ભૂલનો સ્વીકાર કરવાનો આ પર્વ ખરેખર માનવજાતને મળેલ ઉત્તમથી ઉત્તમ ભેટ છે. જ્યારે પણ આપણને ભૂલ, ભૂલ લાગે અને ભૂલ સ્વીકારવાની તૈયારી હોય તો માનવ માનવ વચ્ચે રાગ-દ્વેષ, ઝઘડા અને અશાંતિનું આયુષ્ય પૂર્ણ થઈ જાય છે. ધર્મને આપણા હૃદયમંદિરમાં પ્રવેશ આપતી વખતે ભૂલોનો સ્વીકાર અને અન્યની ભૂલોને ક્ષમા આપવાની તૈયારી રાખવી જ પડે છે. પ્રભુનાં દર્શન તો આ ક્રિયા દરમિયાન સહજ રીતે થઈ શકે છે આ પર્વ દરમિયાન મનને પ્રભુભક્તિમાં લીન રાખીને તેને સંતુલિત અને સકારાત્મક રાખવાનો આધ્યાત્મિક પ્રયોગ કરવા જેવો છે. ક્ષમાપનાની શરૂઆત આપણામાંથી અહમ્ છોડવાથી થાય છે. જીવન દરમિયાન આપણને ઘણી વખત ક્રોધ આવતો હોય છે, પણ ક્રોધ પછી પસ્તાવો થાય અને આપણે એ માટે દિલગીરી વ્યક્ત કરી શકવા માટે આપણને અહમ્ છોડવો પડતો હોય છે અને દિલગીરી વ્યક્ત કર્યા બાદ દિલમાં હળવાશ અનુભવાય છે અને મનમંદિર એક દિવ્ય શાંતિ અનુભવે છે. જૈન ધર્મ ઘણી બધી રીતે ખૂબ જ વૈજ્ઞાનિક ધર્મ છે. આજે આખી દુનિયા સ્વીકારે છે કે સાંજ પછી આપણી પાચનશક્તિ ખૂબ જ નબળી પડી જતી હોય છે, જે આપણને ધર્મમાં ચૌવિહારથી આપવામાં આવેલ છે, પણ ક્યારેક આજના સંદર્ભમાં આપણે ધર્મને સમજવાનો નહીં પણ માત્ર ને માત્ર પાળવાનો પ્રયાસ કરીએ છીએ. ધર્મનાં નીતિ-નિયમોને જો ખરેખર સમજવાનો પ્રયાસ આ પર્વ દરમિયાન કરવામાં આવે તો મને ખાતરી છે કે આપણો શિક્ષિત યુવા વર્ગ ફરી એક વાર આ ધર્મ માટે જરૂરથી ગૌરવ અનુભવતો થઈ જશે. આપણા જૈન ધર્મગુરુઓએ જૈન ધર્મના પાયાના સિદ્ધાંતો ઉપર વિચાર-વિમર્શ કરી ગ્રંથોનું નિર્માણ કરેલ છે તે ખરેખર વંદનીય છે.

આજના જમાનામાં આ ગ્રંથોમાંથી જો જ્ઞાનની ગંગાને સામાન્ય માણસના હૃદય સુધી સરળ ભાષામાં પહોંચાડવાની સંનિષ્ઠ પ્રયાસ આ પર્યુષણ પર્વમાં કરવો જરૂરી છે. ફક્ત

ક્રિયાકાંડો અને પૈસાના વૈભવનું પ્રદર્શન કરવાથી કદાચ આપણે જૈન ધર્મને વધારે હાનિ પહોંચાડીશું. ધર્મનો પ્રચાર જ્ઞાનથી થાય એ જરૂરી છે અને જ્ઞાનને સામાન્ય માણસની સમજમાં આવે એવું સુપાય્ય બનાવવું જ પડશે. જૈન જ્ઞાનભંડારોને આજે પણ આખી દુનિયા માનની નજરે જુએ છે. તો ચાલો આપણે આ જ્ઞાનભંડારોમાંથી જ્ઞાનની સરિતાને જનમાણસ સુધી પહોંચાડવાનું કાર્ય શરૂ કરી એક વાર જૈન ધર્મને જ્ઞાનનો ધર્મ બનાવીએ. સંસારી વ્યક્તિને પોતાનાં આચાર-વિચાર અને આચરણની સુંદર સમજ આપવાનો સંનિષ્ઠ પ્રયાસ જ કરવાનો છે. ધર્મ વિષે જેટલું લખીએ એટલું ઓછું છે, પણ માણસાઈથી મોટો કોઈ ધર્મ નથી.

શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ પરિવાર તરફથી અમારી દરેક પ્રવૃત્તિઓનું સંચાલન કરતી વખતે જાણતા-અજાણતા મનદુઃખ થયું હોય, અવિલેક થયો હોય, આપની લાગણીને ઠેસ પહોંચાડી હોય તો આપ સર્વને મન-વચન અને કાયાના ત્રિવિધે મારા મિચ્છા મિ દુક્કડમ.

મો. : ૯૩૨૨૯૫૫૮૮૦

મુલચંદ લાલજી એન્ડ કું.

MULCHAND LALJI & CO.

Importers & Wholesale Dealers in:

**One Side Coated Paper, Wet Strength Paper, Metallized Paper,
Glassine Paper, CCK Paper**

Admn. Office : 229/231, Perin Nariman (Bazar Gate) Street, 1st Flr., Fort, Mumbai-400001.

Phone: (+91-22) 2261 7273 • 2261 7878 • 2261 7299 • **Fax:** 2261 1207

Email: info@mulchandlalji.co • **Mobile:** +91 98201 27299

Shop & Reg. Office : 202/203, Bora Bazar Street, Near Jain Temple, Fort, Mumbai-400001.

INCREDIBLE INDIA

મણિ ભવન - મુંબઈ

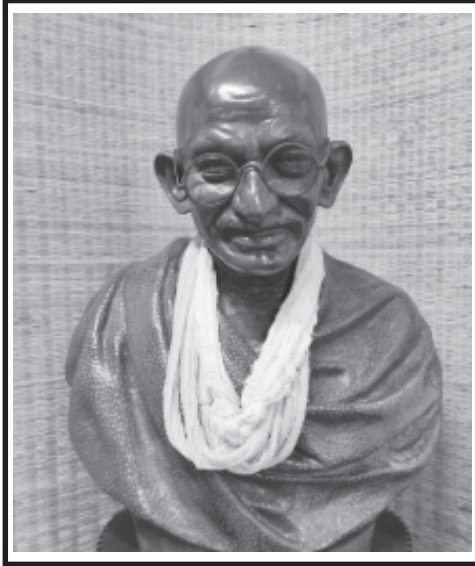

૨ ઑક્ટોબરના રાષ્ટ્રપિતા મહાત્મા ગાંધીની જન્મજયંતિ હોવાથી ઑક્ટોબર મહિનાના પગદંડીના મુખપૃષ્ઠને ગાંધીજીને શ્રદ્ધાંજલિરૂપે અર્પણ કરી એમના મુંબઈમાં આવેલ રહેઠાણ મણિ ભવન વિશે માહિતી શેર કરીશ. ભારતની આઝાદીની લડાઈમાં મુંબઈએ ખૂબ જ મહત્વનો ભાગ ભજવ્યો હતો. ગાંધીજીને મુંબઈના દેશભક્ત નાગરિકો માટે ખૂબ ખૂબ ગર્વ હતો.

મણિ ભવન ગામદેવી નામના તુલનાત્મક રીતે શાંત અને ભ્રમ વિસ્તારમાં લેબર્નમ રોડ પર એક સાધારણ બે માળની ઇમારત, ગાંધીજીની પ્રવૃત્તિઓ માટે બૉમ્બેમાં ચેતા કેન્દ્ર તરીકે લગભગ સત્તર ઘટનાપૂર્ણ વર્ષો (૧૯૧૭-૧૯૩૪) સુધી સેવા આપી હતી.

આ મણિ ભવન ઇમારત શ્રી રેવાશંકર જગજીવન ઝવેરીના માલિકીની હતી, જેઓ

તે સમયગાળા દરમિયાન ગાંધીજીના પ્રખર ભક્ત અને તેમના સ્નેહી યજમાન હતા. આજે મણિ ભવન ગાંધીજીનું, તેમના અહીં રોકાણ માટે અને તેમણે અહીંથી શરૂ કરેલી પ્રવૃત્તિઓનું પ્રવિત્ર સ્મારક છે.

મણિ ભવનમાં રહી ગાંધીજીએ જે કાર્યની શરૂઆત કરી અને એમને જે સાથે મળ્યા એના કારણે એમનાં કદ અને શક્તિ સાથે વ્યક્તિત્વ ખૂબ ખીલ્યું હતું એ વાત નક્કી છે. આંદોલનકારીથી લઈને વિશ્વ- વ્યક્તિ સુધી સત્યાગ્રહ (વ્યક્તિગત તેમ જ સમૂહ)ને સફળતાપૂર્વક રજૂ કરીને બધાને લડવા

માટે એક નવા અને અસરકારક શસ્ત્ર તરીકે રજૂ કર્યા હતા. ખાસ કરીને ૧૯૧૭ થી ૧૯૩૪ વચ્ચે મણિ ભવન ભારતના સ્વતંત્રતા સંગ્રામનું કેન્દ્ર હતું.

અહીંથી જ અહિંસક સ્વતંત્રતા સંગ્રામનો પ્રથમ તબક્કો શરૂ થયો હતો. ૧૯૧૮ના

ઉત્તરાર્ધમાં જ્યારે તેઓ મણિ ભવનમાં સ્વસ્થ થઈ રહ્યા હતા, ત્યારે ગાંધીજીએ મણિ ભવન પાસેથી પસાર થતી વ્યક્તિ પાસેથી કાર્ડિંગનો પહેલો પાઠ લીધો હતો. તેમના મતે, ચરખાના ગુંજારવનો “તેમને સ્વાસ્થ્ય પુનઃસ્થાપિત કરવામાં કોઈ નાનો હિસ્સો ન હતો”. તેમણે કસ્તુરબાના સૂચનને સ્વીકાર્યું અને જાન્યુઆરી ૧૯૧૯માં તેમની તબિયત ખૂબ જ નાજુક હતી ત્યારે અહીં બકરીનું દૂધ લેવાનું શરૂ કર્યું.

રોલેટ એક્ટ વિરુદ્ધ સત્યાગ્રહ માર્ચ, ૧૯૧૯માં મણિ ભવનથી શરૂ કરવામાં આવ્યો હતો. ભારતીય પ્રેસ એક્ટને અવગણવા માટે, અહીંથી ગાંધીજીએ ૭ એપ્રિલ, ૧૯૧૯ના રોજ તેમનું સાપ્તાહિક બુલેટિન “સત્યાગ્રહી” શરૂ કર્યું હતું.

૧૭ નવેમ્બર, ૧૯૨૧ ના રોજ પ્રિન્સ ઓફ વેલ્સની મુલાકાતના બહિષ્કાર સમયે અશાંતિ સર્જતા, ગાંધીજીએ મુંબઈ શહેરમાં શાંતિ પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે ૧૯મી નવેમ્બર ૧૯૨૧ના રોજ મણિ ભવન ખાતે તેમના ઐતિહાસિક ઉપવાસની શરૂઆત કરી હતી. શહેરમાં સામાન્ય સ્થિતિ પુનઃસ્થાપિત થયા બાદ તેમણે ૨૨ નવેમ્બરના રોજ ઉપવાસ તોડ્યા હતા.

કોંગ્રેસ વર્કિંગ કમિટીની બેઠક ૯ જૂન, ૧૯૩૧ના રોજ મણિ ભવન ખાતે મળી

હતી. ઑગસ્ટ ૧૯૩૧ના રોજ, ગાંધીજી લંડનમાં ગોળમેજી પરિષદમાં કોંગ્રેસના એકમાત્ર પ્રતિનિધી તરીકે ગયા હતા. ૨૮ ડિસેમ્બર, ૧૯૩૧ના રોજ તેઓ નિરાશ થઈને બોમ્બે પાછા ફર્યા. ત્યાર બાદ, તેમણે મણિ ભવનમાં મળેલી કોંગ્રેસની કાર્યકારી સમિતિ સાથે પરિસ્થિતિ અંગે ચર્ચા કરી અને ૩૧ ડિસેમ્બર, ૧૯૩૧ના રોજ સવિનય આજ્ઞાભંગ (Non-Cooperative) શરૂ કરવાનો નિર્ણય લીધો. ગાંધીજીની તેમના તંબુમાંથી ધરપકડ કરવામાં આવી. ૪ જાન્યુઆરી, ૧૯૩૨ની સવારે મણિ ભવનના ટૅરેસ પર ૧૭ અને ૧૮ જૂનના રોજ કોંગ્રેસ વર્કિંગ કમિટીની સ્થગિત બેઠક ફરી યોજાઈ હતી.

મણિ ભવન એ એક એવી જગ્યા છે જ્યાં ગાંધીજી રહેતા હતા અને તેમના સાથીદારો સાથે વાર્તાલાપ કરીને આઝાદીની ચળવળને સત્ય અને અહિંસાના પ્રિય આદર્શોની મૂર્તિમાં ઢાળી હતી. મણિ ભવનથી જ તેમના અનુયાયીઓ અને ભક્તો સેવા અને બલિદાનની ભાવનાથી પ્રેરિત

થઈને વિશ્વમાં આગળ વધ્યા. આજે પણ મણિ ભવન વિશ્વભરના સ્વતંત્રતા અને શાંતિપ્રેમીઓ માટે પ્રેરણાસ્ત્રોત છે.

રાષ્ટ્રીય મહત્વની આ હેરિટેજ ઈમારત પ્રવાસીઓ માટે આકર્ષણનું કેન્દ્ર છે. ભારત અને વિદેશમાંથી દરરોજ મોટી સંખ્યામાં મુલાકાતીઓ તેની મુલાકાત લે છે. મણિ ભવન ગાંધી સંગ્રહાલય સવારે ૯.૩૦ થી સાંજના ૬.૦૦ વાગ્યા સુધી તમામ દિવસો માટે જાહેર જનતા માટે ખુલ્લું છે.

ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર પર મ્યુઝિયમ અને લાઇબ્રેરીની ઓફિસ છે જેમાં સંદર્ભ અને ધિરાણ વિભાગમાં લગભગ ૪૦,૦૦૦ પુસ્તકોનો સમુદ્ર સંગ્રહ છે. ઘણા વિદ્વાનો, વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો અને ગાંધી જયંતી સ્પર્ધાના સહભાગીઓ સંદર્ભ અને વાંચન માટે પુસ્તકાલયનો ઉપયોગ કરે છે.

ડિસ્પ્લે કાઉન્ટર પર ગાંધીજી દ્વારા અને તેમનાં પરનાં કેટલાંક મહત્વપૂર્ણ પુસ્તકો ભારત અને અન્ય દેશો દ્વારા જારી કરાયેલ ગાંધી ટપાલ ટિકિટો અને સ્મૃતિચિહ્નો ઉપલબ્ધ છે.

પહેલા માળે ગાંધીજીના જીવન અને પ્રસંગોને ચિત્રો દ્વારા દર્શાવતી ફોટો ગૅલેરી છે. પિક્ચર ગૅલેરીની બાજુમાં ઓડિટોરિયમ

છે, જ્યાં ગાંધીજી પરની ફિલ્મો બતાવવામાં આવે છે અને વિનંતી પર તેમના ભાષણના રેકોર્ડિંગ્સ ચલાવવામાં આવે છે. તેનો ઉપયોગ સભાઓ, પરિસંવાદો અને ચર્ચાઓ કરવા માટે પણ થાય છે. ગાંધી સ્મારક નિધિ મુંબઈના સહયોગથી અહીં શાળા અને કૉલેજના વિદ્યાર્થીઓ માટેની વિવિધ સ્પર્ધાઓ યોજવામાં આવે છે. જેની ઓફિસ પ્રથમ માળે છે.

બીજા માળે ગાંધીજી જ્યાં રહેતા અને કામ કરતા હતા તે ઓરડો તેના મૂળ સેટિંગમાં સચવાયેલો છે. ગાંધીજીના રૂમની બાજુમાં ગાંધીજીના જીવનને લઘુચિત્ર આકૃતિઓ દ્વારા દર્શાવતું પ્રદર્શન છે.

મણિ ભવન સામાજિક કાર્યકરો, સંબંધિત નાગરિકો, સર્વોદય કાર્યકરો, વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકોની ઘણી મહત્વપૂર્ણ બેઠકોનું પણ આયોજન કરે છે. (ખાસ નોંધ: અહીં અમર ચરખો તથા તકલીથી રૂ (કપાસ) માંથી દોરો કેમ કાંતવું એ પણ નિ:શુલ્ક શિખવવામાં આવે છે જેથી ગાંધીજીની આ સ્વદેશી ચળવળની કલા જીવંત રહે).

ફોટો અને માહિતી :

કિરણ વિસરિયા (કોટડા રોહા)

મો.: ૯૩૨૨૨ ૩૪૮૪૭

પગ મેં સમરી

લીલાધર માણેક ગડા-અધા

અનોખું રક્ષાબંધન પર્વ

ભારત વિવિધતાસભર દેશ છે. જુદીજુદી સભ્યતાઓ, અલગ અલગ ધર્મો, નોખી નોખી ભાષાઓ, ભિન્નભિન્ન માન્યતાઓ અને ધારણાઓ છતાં કોઈ એવાં તત્ત્વો છે જે એને એકતાંતણો બાંધી રાખે છે, આ તત્ત્વોમાં તહેવારો, સામાજિક ઉત્સવો અને રાજકીય ઉજવણીઓ હવે વતે-ઓછે અંશે શિષ્ટાચાર બની ગઈ છે. દિવાળી આમ તો હિન્દુઓનો ધાર્મિક તહેવાર છે, પરંતુ એમાં દેશના આબાલવૃદ્ધ, તમામ ધર્મ સંપ્રદાય, જોડાય છે, એટલે એ ધાર્મિક અને સામાજિક તહેવાર બની ગયો છે. આવો એક સામાજિક તહેવાર છે જે તમામ ભારતવાસી ઊજવે છે. દેશ-વિદેશના કોઈ પણ ખૂણે, કોઈ પણ ધર્મમાં માનનાર ભારતીય રક્ષાબંધન તહેવારને ઉમંગ અને ઉલ્લાસથી, વિશેષ પવિત્રતાથી, પ્રેમથી ઊજવે છે. બહેન પોતાના ભાઈની સુરક્ષા માટે કવચના પ્રતીકરૂપ રક્ષા પોટલી-રાખડી બાંધે છે અને ભાઈ પણ મનોમન તમામ વિપદા વખતે બહેનની પડખે ઊભા રહેવાનો મનોમન નિશ્ચય લે છે. ભાઈ મા-જણ્યો હોય કે માનેલો હોય... ભાઈ એ ભાઈ જ છે. એને ધર્મ સાથે કોઈ નિસ્બત નથી હોતી, એને નાતજાતના સીમાડા નડતા નથી.

રક્ષાબંધનનાં કેટલાંક દૃશ્યો અંતરને ભીંજવી નાખે છે. હૃદય ઊર્મિઓ અને સંવેદનાથી છલકાઈ જાય છે. સરહદનું રખોપું કરતા જવાનને જે તે પ્રદેશની અજાણ બહેન રાખડી બાંધે છે ત્યારે થોડા સમય માટે જવાન પોતાને ઘરે પહોંચી જાય છે અને જાણે પોતાની સગી બહેન રાખડી બાંધતી હોય એવું મહેસૂસ કરે છે. જેલની ચાર દીવાલોની અંદર કેદીઓને ભદ્ર બહેનો રાખડી બાંધે ત્યારે પથ્થરદિલ ઈન્સાન પણ પીગળી જાય છે. કેદીનું મન જેલની ચાર દીવાલો ફાંદી સ્વઘરે પહોંચી જાય છે અને સાથેસાથે પોતાનાં કૃત્યો બદલ પસ્તાવો પણ અનુભવે છે. રક્ષાબંધનથી વાતાવરણ પણ પ્રભાવિત થઈ જાય છે અને તોફાન કરતો પાગલ માણસ પણ રાખડી બંધાવવા ડાહ્યો-ડમરો થઈ બેસી જાય છે. રક્ષાબંધનને દિવસે કોઈ બહેન જનરલ હોસ્પિટલમાં બહારગામથી આવેલા અજાણ્યા દરદીને રાખડી બાંધે છે ત્યારે દરદી પોતાનું દરદ વિસારે પાડે છે, એની વેદનાઓનું થોડા સમય માટે શમન થઈ જાય છે. આ રીતે રક્ષાબંધન તમામ તહેવારોથી અનોખો તહેવાર છે. આવાં દૃશ્યોના સાક્ષી બનવાનો યોગ સાંપડે એને આપણું સદ્ભાગ્ય જાણવું.

રક્ષાબંધન તહેવાર ભોજાયની માનસિક દીવ્યાંગના દીકરાઓની તાલીમ શાળા માનસ અને બિદડાની માનસિક દીવ્યાંગની દીકરીઓની તાલીમ શાળા માનસીમાં વારાફરતી અનોખા આનંદ, ઉત્સાહ અને ઉમંગથી ઊજવાય છે, આજથી દશ વર્ષ અગાઉ મારી કૉલમ પગમે ભમરીમાં “માનસીના આંગણે માનસ પર્વ” શીર્ષક હેઠળ રક્ષાબંધન પર્વની માનસ અને માનસી દ્વારા થયેલી ઉજવણી અંગે લેખ લખ્યો હતો. આ જ હકીકતો આજે મારી કૉલમમાં જુદા જ સંદર્ભો નોંધવી છે, એટલે એને પુનરાવર્તનનો દોષ ગણતા નહીં. પર્વ એ જ રક્ષાબંધનનું છે. સ્થળ પણ એ જ માનસી છે. એ દિવસ હતો ૨૦ ઓગસ્ટ, ૨૦૧૩ અને આજનો દિવસ છે ૧૯ ઓગસ્ટ ૨૦૨૪... બરોબર ૧૧ વર્ષ પછી ઉત્સવ એ જ આનંદ અને અભિગમથી ઊજવાયો, પરંતુ આ વખતે માનસ અને માનસીનાં બાળકો સાથે રક્ષાબંધન પર્વ ઊજવવા બિદડાથી સવા સો કિલોમીટર દૂર કલરાવાંઢ ગામની શાળા “વન શાળા”નાં ૩૫ દીકરાઓ અને દીકરીઓ આવ્યાં હતાં તથા તેમની સાથે શાળાના શિક્ષકો અને કલરાવાંઢ, સુખપરવાંઢ, સુજાવાંઢ ગામના ૧૦ રહેવાસીઓ પણ જોડાયા હતા. કલરાવાંઢ હવે ભોજાયના માનસ અને બિદડાના માનસી સાથે સ્નેહની સાંકળે જોડાયું છે તેની વિગતો અને આજના રક્ષાબંધન પર્વની ઉજવણીનું વર્ણન કરતાં હું અંતરે આનંદ અનુભવું છું. અમારી આ ઉત્સવ ઉજવણીનાં અન્ય વિશિષ્ટ ગણમાન્ય વ્યક્તિઓ હતા પ્રસિદ્ધ સાહિત્યકાર

માવજીભાઈ મહેશ્વરી અને લાડીલા લોકકલાકાર લાલભાઈ રાંભિયા. રક્ષાબંધન પર્વની ઉજવણી ઉત્સવ મેળામાં એકસો જણ એકત્રીત થયા હતા.

કલરાવાંઢનાં વિદ્યાર્થી અને વિદ્યાર્થીનીઓએ શાળામાં શિક્ષકસાહેબને દોઢ મહિના અગાઉ રક્ષાબંધન પર્વ માનસ અને માનસીનાં દીકરા-દીકરીઓ સાથે ઊજવવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરી હતી અને દર બીજા-ત્રીજા દિવસે યાદ પણ અપાવતાં હતા. કલરાવાંઢનાં બાળકોની માનસ અને માનસીનાં બાળકોને મળવાની ઉત્કંઠા અને તાલાવેલીનું મુખ્ય કારણ હતું એમની શાળાના મકાનમાં નિર્માણ માટે અનુદાનની પહેલ માનસ અને માનસીનાં બાળકોએ કરી હતી. અલબત્ત, એમનું યોગદાન રામસેતુની ખીસકોલી જેટલું હતું. કલરાવાંઢની શાળાના નિર્માણની વાર્તા પગમે ભમરીમાં વિગતે જણાવી હતી. ટૂંકમાં કલરાવાંઢનાં બાળકો સાત-આઠ વર્ષથી (આમ તો શરૂઆતથી) બહાર ખુલ્લામાં બાવળનાં ઝાડ નીચે ભણતા હતા. કોઈ કારણસર મકાન બનતું ન હતું અને ગ્રામજનો પણ શિક્ષણ ખાતા અને જિલ્લા પંચાયતના ધક્કા ખાઈ કંટાળ્યા હતા. અમારા ધ્યાને આ બાબત આવતા ભોજાય ટ્રસ્ટ, માનસી અને અભિયાને શાળા માટે સેમિ પરમેનન્ટ, પણ ટકાઉ મકાન બાંધવાનો નિર્ણય કર્યો જે માટે અનુદાનની શરૂઆત માનસ અને માનસી (માનસિક દીવ્યાંગનાં દીકરાઓ અને દીકરીઓ)નાં બાળકોએ રૂ.૧૦/-નું પ્રત્યેકનું દાન આપી કર્યું હતું.

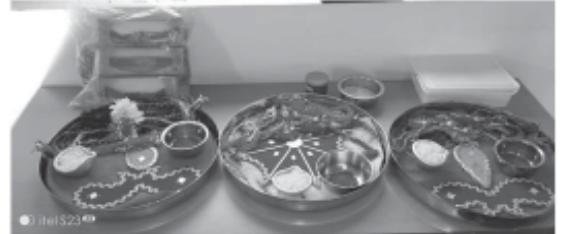
કલરાવાંઢની શાળાના નિર્માણ પછી સરકાર સફાળી જાગી અને હવે નવું પાકું મકાન સરકારશ્રી દ્વારા બંધાઈ જશે. કલરાવાંઢની અમે બાંધી આપેલી સેમિ પરમેનન્ટ શાળાના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે માનસીની દીકરીઓ હાજર રહી હતી. કલરાવાંઢનાં બાળકો રક્ષાબંધનનાં ઉત્સવની ઉજવણી સાથે, સરકારશ્રી તરફથી નવી શાળાના ઉદ્ઘાટન પ્રસંગે માનસ અને માનસીના મિત્રો અને સખીઓને હાજર રહેવાનું નિમંત્રણ આપવા માનસી પધાર્યા હતા.

માનસીની દીકરીઓ ઉત્સવના દસ દિવસથી શાળા સમાપ્ત થયા પછી સાંજે રાખડીઓ સ્વહસ્તે બનાવતી હતી. માનસિક ક્ષતિગ્રસ્ત દીકરીઓને, શિક્ષિકાઓ અને સારસંભાળ લેનાર બહેનો રાખડી બાંધવાની રસમ અદાયગીની પ્રૌક્ટિસ કરાવતી હતી. જો કે દીકરીઓ દર વર્ષે રાખડી બાંધે છે, છતાં પણ એમને દર વર્ષે ફરી તાલીમ આપવાની હોય છે. ભાઈને અક્ષત-કંકુનો ચાંદલો કરવો, આરતીનો થાળ હાથમાં ઝાલવો, આરતી ઉતારવી, ઓવારણાં લેવાં, રાખડી બાંધવી અને મોઢું મીઠું કરાવવું.... આ દરેક ક્રિયાઓની વહેંચણી કરવામાં આવી હતી અને તે મુજબની પ્રૌક્ટિસ પણ દરરોજ થતી હતી. પ્રૌક્ટિસનો દરેક દિવસ, બાળકીઓ મન રક્ષાબંધનનો ઉત્સવ જ હતો.

અહીં માનસના દીકરાઓ પણ ઉત્સાહમાં હતા. મુખ્ય શિક્ષક સરામલભાઈ ચાર દિવસ

અગાઉ માનસીની દીકરીઓ માટે માનસ તરફથી રક્ષાબંધનની ભેટ લઈ આવ્યા. બાળકોએ મને એ ભેટ હોંશે હોંશે બતાવી. રક્ષાબંધનના દિવસે કેટલાંક બાળકોનાં વાલીઓ પરિવાર સાથે રક્ષાબંધન માટે આવવાના હતા અને એમને માનસને બદલે માનસીમાં આવવા વિનંતી કરી હતી અને ત્યાં એમનાં બાળકને રાખડી બાંધે. તેવી જ રીતે માનસીની દીકરીઓના પરિવારો પણ માનસીમાં આવવાના હતા. રક્ષાબંધનમાં સાત પરિવારો પણ જોડાયા હતા. રક્ષાબંધનનાદિવસે માનસનાં બાળકો વહેલાં ઊઠી ગયાં હતાં. પ્રાતઃક્રિયાઓ, નાસ્તો, પ્રાર્થના, કસરત વગેરે સમાપ્ત કરી નવ વાગે બધાં વાહનમાં ગોઠવાઈ ગયા અને ભોજાય થી બિદડા, માનસ થી માનસી પ્રયાણ કર્યું, વાહનમાં બેઠેલાં બાળકોના આનંદને વર્ણવવા શબ્દો ઓછા પડે છે.

કલરાવાંઢથી બિદડા ખાસ્સો ત્રણ કલાકનો રસ્તો છે. તેઓ સવારે ૭.૦૦ વાગે

નીકળવાનાં હતાં. પરંતુ પાસેના ગામમાં સવારે એક મરણ થઈ ગયું. સંબંધના નાતે ગામલોકોને અંતિમક્રિયામાં સામેલ થવાનું હતું અને નક્કી કરવામાં આવેલ વાહન પણ એમાં અટવાઈ ગયું. એમનો માનસીમાં આવવાનો પ્રોગ્રામ રદ કરવાની વાત થઈ, પરંતુ બન્ને ગામવાળાઓએ નક્કી કર્યું કે આઠ-દસ જણ અને બાળકો માનસી જાય. અહીંની લૌકિક ક્રિયામાં નજીકનાં સગાં-વહાલાંઓ જોડાયાં અને બાકીનાઓ માનસીના ઉત્સવમાં હાજરી આપે. ઉત્તરક્રિયા અને ઉત્સવ બંને પ્રસંગો સાચવી લેવાયા. કલરાવાંઢ અને સુજાવાંઢના ગામલોકોની સમજણને દાદ આપીએ. દૂરના ગામથી વાહન મંગાવવામાં આવ્યું, પરિણામે આગંતુકો બે કલાક મોડા પડ્યા.

આ સમયગાળાનો સદુપયોગ થયો. માનસ અને માનસીનાં બાળકોનું પ્રિય વ્યક્તિત્વ છે લાલ રાંભિયા જેને સૌ લાલ

અંકલના હુલામણા નામથી સંબોધે છે. લાલભાઈ માનસ અને માનસીના દરેક ઉત્સવમાં સ્વજન તરીકે હાજર રહે છે. એમણે માનસના દીકરાઓને વર્તુળાકારે બેસાડ્યા અને દીકરીઓને કમશ: રક્ષાબંધન વિધિ કરવાની ગોઠવણ કરી આપી.

સૌપ્રથમ માનસના દીકરાઓને માનસી અને કલરાવાંઢની દીકરીઓએ અક્ષત-કંકુથી ચાંદલો કરવાની, આરતી ઉતારવાની, મોઢું ગળ્યું કરાવી અને રક્ષાબંધન કરવાની વિધિ કરી. ત્યાર પછી એ જ પ્રક્રિયાનું પુનરાવર્તન કલરાવાંઢના દીકરાઓ માટે થયું. તેવી જ રીતે કલરાવાંઢના ભાઈઓ તથા ભોજાયનાં સ્ટાફ ભાઈઓનું રક્ષાબંધન માનસીમાં સ્ટાફની મહિલાઓએ કર્યું. માવજીભાઈ, લાલભાઈ અને હું ભાવવિભોર થઈ ગયા. સૌ મોબાઈલમાં આ દૃશ્યો નોંધતાં હતાં જ્યારે મેં તો મારા હૃદયપટ પર આ દૃશ્યો અંકિત કર્યાં. માનસી અને માનસનાં

બાળકોના પરિવારના સભ્યોએ પણ રક્ષાબંધન કર્યું. રક્ષાબંધન પૂરું થયા પછી કલરાવાંઢ તથા માનસ-માનસીએ એકબીજાને સ્નેહસંભારણાંરૂપે ભેટો આપી. કલરાવાંઢની શાળા માટે અમે ક્રિકેટ તથા બેડમિન્ટન રમતનાં સાધનો લઈ આપ્યાં હતાં, જેમનો એમણે સ્વીકાર કર્યો અને કલરાવાંઢની દીકરીઓએ ગુંથણી કરી બહુ જ સુંદર ગણપતિજી બનાવ્યા હતા જેની તેઓએ અમને ભેટ આપી.

રક્ષાબંધનની વિધિ પતી ગયા પછી એક નાનોશો મેળાવડો થયો. આ તહેવાર નિમિત્તે હાજર રહેલા સૌ બેઠક પર ગોઠવાઈ ગયા. કલરાવાંઢની હોનહાર દીકરી ખતીજાએ ભાવપૂર્ણ શબ્દોમાં પોતાના અંતરની વાત કરી. “અમે સરકારશ્રી જે શાળા બાંધે છે ત્યાં ભણવા જઈશું, પરંતુ અમારા ચારિત્ર્યનું

ઘડતર, જીવન જીવવાની કળા આપે જે શાળા બાંધી આપી છે ત્યાં જ થશે. એ વાતાવરણમાં અમને નર્યો પ્રેમ જ મળે છે. શાળાના શિક્ષક શ્રી ગોવિંદભાઈએ કલરાવાંઢનાં લોકોએ શિક્ષણ માટે જે તૈયારી દાખવી છે તેનાં વખાણ કર્યા અને જણાવ્યું કે ગામલોકોના પ્રેમના કારણે હું અહીં શાળાના મકાન વગર બહાર ખુલ્લામાં બાળકોને ભણાવી શક્યો. તેમના આદર અને આગ્રહથી હું ટકી રહ્યો છું. માવજી મહેશ્વરીએ શાળાના શિક્ષકોને ધન્યવાદ આપતાં કહ્યું કે બધી સુવિધાઓ વચ્ચે શિક્ષકો ટકતા નથી અને તમે સાત વર્ષનો વનવાસ ભોગવીને શિક્ષણની જ્યોત જલતી રાખી છે. ગીતા દીદીએ જણાવ્યું કે કલરાવાંઢની દીકરી કે દીકરો, ડૉક્ટર - નર્સ - ઈજનેરીનો અભ્યાસ આગળ ધપાવશે તો અમે એમને જરૂરી સહાય આપશું. મેં મારા પ્રવચનમાં જણાવ્યું કે અમને આકસ્મિક

સંયોગ પ્રાપ્ત થયો અને આપની શાળાનું નિર્માણ કરી શક્યા. આપણે સૌ અહીં ઈન્સાનિયતના નાતે, માનવતાના સહારે એકત્રિત થયા છીએ. આપણી વચ્ચે એ જ રિશતો કાયમ રહેશે. આપનું મન જ્યાં લાગે ત્યાં જ તમે ભણો અને કલરાવાંઢ માનસ અને માનસીની દોસ્તી કાયમ રહે. આપના નિમંત્રણનો અમે સ્વીકાર કરીએ છીએ. અમે સૌ કલરાવાંઢ આવશું.

કલરાવાંઢની વસ્તી સો ટકા ફકીરાણી જત મુસલમાનોની છે. અમે જ્યારે કલરાવાંઢ ગયા હતા ત્યારે તેમણે મા આશાપુરાની છબી અને આરતીથી અમારું સ્વાગત કર્યું હતું અને વંદે માતરમ ગીતથી કાર્યક્રમની

શરૂઆત કરી હતી. આજે અહીં પણ દીકરીઓએ દરેકને અક્ષત-કંકુથી વધાવ્યા હતા અને આરતી ઉતારી હતી. વિધિવિધાનમાં મઝહબ, ધર્મ આડે આવ્યા નહીં કારણકે અહીં ધર્મનાં ઠેકેદારો બાબાઓ કે મૌલાઓ, ઉપદેશકો કે વાઈઝોની ગેરહાજરી હતી. સામાન્ય માણસ પવિત્ર માનવ છે, નેકદિલ ઈન્સાન છે. ધર્મનાં એજન્ટો, મઝહબનાં મુત્તવીઓ એને ગુમરાહ કરે છે, ખોટા રસ્તે લઈ જાય છે. એકની વાત ફરી ફરી કરીશ. ધર્મ વ્યક્તિ પૂરતો મર્યાદિત રહેવા દો, એને ટોળા સુધી ન લઈ જાઓ, નહીં તો એ ધર્મ મટીને સંપ્રદાય બની જશે. હવે મંદિરો, મસ્જિદો ન બનાવો, માનસ, માનસી, કલરાવાંઢોનું નિર્માણ કરો.

ભોજાય (કચ્છ) માં યોજાશે સાહિત્ય ઓચ્છવ વિષય: સાહિત્યમાં અધ્યાતમ દર્શન

સ્થળ: માનસ મંદિર પટાંગણ, ભોજાય : શનિ-રવિવાર, તા. ૧૧-૧૨ જાન્યુઆરી ૨૦૨૫
આયોજક

શ્રી ભોજાય સર્વોદય ટ્રસ્ટ અને શ્રી વિવેકાનંદ રિસર્ચ એન્ડ ટ્રેઈનિંગ ઇન્સ્ટિટ્યુટ
માર્ગદર્શન : ડૉ. કાંતિભાઈ ગોર, પ્રથમ કુલપતિ, કચ્છ યુનિવર્સિટી

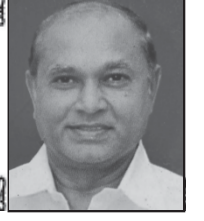
-કાર્યક્રમ સુચિ:-

શનિવાર, તા. ૧૧-૧-૨૦૨૫

મંગલાચરણ : સવારે ૧૦.૦૦ કલાકે, શ્રી વસંતભાઈ ગઢવીના વરદ હસ્તે
આ સાહિત્ય મહોત્સવમાં પધારવા રસિકજનોને ભાવભર્યું નિમંત્રણ છે.

- આગંતુકે તા.૨૫-૧૨-૨૪ સુધી રજીસ્ટ્રેશન કરાવવું ફરજિયાત છે.
- રજીસ્ટ્રેશન ફી માત્ર રૂા. ૧૦૦/-, એક સો રૂપીયા છે. ભાગ લેનાર સ્વખર્ચે કચ્છ આવવાનું રહેશે.
- શ્રોતાઓની સુવિધા હેતુ શનિવાર તા.૧૧.૧.૨૦૨૫, સવારે ૮ કલાકે ક.વિ.ઓ. ભુજથી વાહન વ્યવસ્થા છે.
- શ્રોતાઓ સ્વ સુગમતા હેતુ શુક્રવારે ૧૦-૧-૨૫ સાંજે ભોજાય પધારી શકશે. અગાઉથી જાણ કરવી જરૂરી છે.
- મહોત્સવના બંને દિવસ ઉતારા અને ભોજનની સુવિધા નિ:શુલ્ક રહેશે.
- નોંધણી માટે સંપર્ક: લીલાધર ગડા (અધા) -૯૮૭૯૫૦૬૦૬૯, ગોરધન પટેલ -૯૮૨૫૨૪૩૩૫૫

જુરણ તોય જજરમાન

ડૉ. ગુલાબ દેદિયા

તમે કોઈને ઘરે જાઓ છો. દીવાનખાનામાં બેસો છો. નજર ચોમેર ફરતી રહે છે. મન રાયરચીલાની નોંધ લેતું રહે છે. કબાટ, સોફા, છબીઓ, ખુરશીઓ, બારી, બારીના પડદા, ટેબલ, ટેબલ પરની ફૂલદાની, ખૂણામાં મૂકેલો ટેલિફોન અને ટેલિફોનની બાજુમાં મૂકેલી ટેલિફોન નંબરની ડાયરી. બસ, ફરતીફરતી તમારી નજર ત્યાં ઠરે છે. ક્યારેક યજમાનની હાજરીમાં, તો બહુધા એમની ગેરહાજરીમાં તમે ડાયરી જોવાને બહાને શું શોધો છો? તમારો ટેલિફોન નંબર એમણે નોંધ્યો કે નહિ? અને છે તો કઈ રીતે અને ક્યા ક્રમે મૂક્યો છે.

બીજાની ટેલિફોન ડાયરીમાં અતિપ્રિય એવું મારું નામ વાંચી મને ઘણો આનંદ થાય છે. વાંચતાં, સાંભળતાં, ઉચ્ચારતાં લખતાં અને એના વિશે કલ્પના કરતાં પણ જે મીઠું લાગે છે તે મારું નામ છે.

આપણે આપણી જાતને ભારોભાર, અપરંપાર ચાહનારા. હુંની હૂંફ ગરમ રજાઈથીય જબરી.

નિકટની વ્યક્તિઓની ડાયરીમાં આપણું નામ આગળપાડતું હોય, ભલેને એને આપણો ફોન નંબર કંઠસ્થ હોય. ઘણાબધા

સાથે આપણી ઓળખ નામ પૂરતી. તેથી એની ડાયરીમાં આપણાં નામ-દામને નંબરને સ્થાન ન મળ્યું હોય.

હું મારા ઘરની ટેલિફોન ડાયરીને આજે ફરીથી નીરખી રહ્યો છું. વધુમાં વધુ સ્પર્શાતી ને વંચાતી ચોપડી તો એ જ છે. હવે એ જીર્ણ થવા આવી છે. પાનાં પીળાં પડી ગયાં છે, છૂટાં પડી ગયાં છે. બંધ ઢીલો પડી થયો છે. પાનાંના ખૂણા મરડાઈ ગયા છે કે તૂટીફૂટી ગયા છે. એ ડાયરીનો કેટલીય વાર જીર્ણોદ્ધાર કર્યો છે. સાંધી છે, પટ્ટી ચોંટાડી છે, ક્યાંક પીન મારી છે. જેમ જૂની થતી જાય છે તેમ જજરમાન લાગે છે ને હું તેનું વધુ જતન કરું છું.

અનિરુદ્ધના પ્રેમમાં ચકચૂર બનેલી ઓખા માટે વધુમાં વધુ સહાયક એની સખી ચિત્રલેખા હતી. મારા ફોનની બહેનપણી આ ડાયરી છે. બન્નેને એકમેક વગર ઘડી વાર પણ ન ચાલે.

નવી ડાયરી તો હું ઘણા વખતથી લઈ આવ્યો છું, મોટા ઉપાડે નંબર પરિવર્તન કરવાના શ્રીગણેશ પણ કરી દીધા, પણ નંબરે નંબરે અટકું છું. પ્રત્યેક નામ પાસે થોભું

છું. અહીં તીર ગતિએ પસાર થવાય એવું નથી. પ્રત્યેક નામ સાથે એક અનોખો સંબંધ છે. જૂની ડાયરીમાં તો ટીપેટીપે સરોવર ભરાયું છે. અહીં એકસામટું ભરવાનું છે. કેટલાંય નામ પાસે વિસામો છે. વાત કરવાનું મન કરું છું અને આગળ નંબર લખવાનું બંધ કરું છું.

ડાયરીના નંબરોની બદલી કરવી એ તો મને ઘણા સામાન સાથે અર્ધો રસ્તો મુસાફરીમાં ટ્રેન બદલવા જેવું લાગે છે. પરિવર્તનને પચાવવાનું આમેય અઘરું છે. ડાયરીમાં અન્ય કોઈ ઉતારો કરી આપે તેય ન ચાલે. હું જાતે જ લખું એવો દુરાગ્રહ. માત્ર ઉતારો નથી કરવાનો ને! વિવેક પણ કરવાનો છે. ક્યા નંબર લેવા ને ક્યા છોડવા એ પણ સાથોસાથ નક્કી કરવાનું છે. કેટકેટલા નંબર એવા છે જેનો ઉપયોગ બે-પાંચ વર્ષથી નથી કર્યો. ફોન કરવાનો વારો નથી આવ્યો. તો તો ન લખું ને! ના, ના, સંઘર્ષો સાપ અને લખ્યો નંબર ગમે ત્યારે કામ લાગે. ક્યાંક નંબર બદલાઈ ગયા છે. કોઈક મિત્રોએ ઘર, નોકરી, શહેર, વ્યવસાય બદલ્યાં છે.

સૌથી અસહ્ય તો એ છે કે નંબર રહી ગયા છે ને એ વ્યક્તિ ઊઠી ગઈ છે. ત્યાં આવતાં આંખ આર્દ્ર થઈ જાય છે. એ નામ, એ નંબર જોતાં જ બધું જાગી ઊઠે છે. અતીત છૂટે એવી ચીજ નથી.

એવાય નંબર છે જે એક સમયે કંઈસ્થ

હતા. વારંવાર વપરાતા હતા. હવે એ સંબંધ વિરમી ગયો છે. માત્ર નંબર રહી ગયા છે સ્મરણના પાળિયા ખાંભી જેવા ભારેખમ.

ડાયરીમાં મજા પણ કંઈ ઓછી નથી. પંદર પ્રવીણ છે. દરેકને ઓળખવા જુદાજુદા સંકેત છે. એકસરખાં નામોમાં અલગ ઓળખ રાખ્યા છતાં ગડબડ કરતો રહું છું.

જૂની ડાયરીમાં સંબંધોના સગડ મળે છે. કોના પરિચયમાં ક્યારે આવવાનું થયું તેનો કમ જોવા મળે છે. પ્રત્યેક નામનું એક ચાંદરડું પાનેપાને ચમકે છે.

જ્યાં પરિચય આછો છે ત્યાં નામની વિગત લાંબી છે. જ્યાં નિકટતા છે ત્યાં અક્ષરો ઓછા છે.

ક્યારેક શબ્દકોશનાં પાનાંની જેમ ડાયરીનાં પાનાં ફેરવું છું અને મિત્રોને મનોમન મળી લઉં છું. યાદ આવે છે એ પ્રસંગ જ્યારે ઘણા સમય પછી એક મિત્રનો ફોન આવ્યો. કુશળમંગળ પૂછ્યા પછી આદત પ્રમાણે પૂછી બેઠો કંઈ કામ માટે ફોન કર્યો છે? મિત્રે માર્મિક જવાબ દીધો: કામ હોય તો જ ફોન કરવો એવું થોડું છે! મેં તો હાલમાં નક્કી કર્યું છે. જેમને લાંબા સમયથી ફોન નથી કર્યા એ મિત્રોને અમસ્તા જ ફોન કરી એમના અવાજ સાંભળી લેવા. મહાનગરમાં અસ્મતું કોઈ કંઈ કરે એની તો મીઠી ઈર્ષ્યા જ આવે ને !

આ ડાયરીને હાથમાં લેતાં વિચાર આવે છે કે જૂનું છોડવું કેવું અઘરું છે. લાખ ના પાડું તોય મમત કોનું નામ! જીવ જ્યાં ત્યાં માયા લગાડી બેસે છે. વ્યક્તિ, વસ્તુ, સ્થળ, શોખ, પદ, પરિચય કેટકેટલી માયાનાં ઠેકાણાં છે. કંઈક સંપર્ક થયો. ફાવ્યું, ગોઠવાયું, મન માન્યું કે પછી એને છોડતાં જીવ ન ચાલે. એનાથી સારું કે ચડિયાતું મેળવવા મન ઝંખે ખરું, પણ જીર્ણને તજવું દુષ્કર.

અજાણી વ્યક્તિનો ફોન આવે કે તરત પૂછવાનું મન થાય કે મારો નંબર તમને ક્યાંથી મળ્યો? કોણે આપ્યો? આ આશ્ચર્ય સદાય રહે છે. કોનો નંબર કોની પાસેથી મળશે એ ખબર હોવી પણ મોટી વાત છે. રેફરન્સની સમજ હોય તો ઘણાં કામોમાં સરળતા રહે છે.

જેમ ગમે તેને ગમે તેનો નંબર ન આપી શકાય તેમ ગમે તેને ગમે તેનો નંબર પૂછી પણ ન શકાય. ડગલે ને પગલે વિવેકનો ખપ પડે છે. જેને જિગરજન મિત્રો માનતા હોઈએ એ બે વચ્ચે અબોલા હોય, ભાઈઓએ સંપત્તિની સાથે મન પણ વહેંચી લીધાં હોય ત્યારે એમને પૂછેલો નંબર પીડા મૂકી જાય છે.

મારી ડાયરીમાં જે પાને જે અક્ષર પર મારું નામ આવે છે ત્યાં મારું નામ કે મારા ફોન નંબર નથી નોંધ્યા. એનીય દ્વિધા છે. લખું તો થાય કે શું જરૂર છે? ન લખું તો થાય કે જ્યાં પોતાનો જ નંબર એને ઠેકાણો

નથી તો ગામભરનાં નામ ભેગાં કરવાનો કોઈ અર્થ ખરો!

આ બદલાતા વાતાવરણમાં કંઈક કાયમી બની રહેતું હોય છે. ડાયરી જણાવે છે કે આ નંબર પર સવારે જ ફોન થાય, આ નંબર પર બપોરે ફોન ન થાય. આ નંબર પર રાતે જ કોઈ મળે. આ અતિમહત્વના નંબર, આ નહૂટકે ફોન કરવાના નંબર અને આ ગમે ત્યારે મધરાતે પણ બેઘડક ફોન કરવાના નંબર.

આ નંબર પર વિચારીને ફોન કરવાનો અને આ નંબર પર ફોન કર્યા પછી વિચારવાનું. એવા થોડાક નંબર જેમાં ઘણું બોલવા મળે. થોડાકમાં કામની જ વાતો થાય, થોડાકમાં ગોષ્ટિ થાય, થોડાકમાં જ્ઞાન વધે. થોડાકમાં પ્રસન્નતા પ્રસરે.

જૂની ડાયરીમાં આ બધું વારંવાર વાંચીને આંખને ભરોસો થઈ ગયો છે કે અમુક નંબર કયા ખૂણે બેઠો છે. ઝટ જવાબ જૂની ડાયરી જ દઈ શકે.

અત્યાર સુધી જેને એક સાધન, એક નિર્જીવ વસ્તુ માનતો હતો, નજરવગી રાખવા પ્રયત્ન કરતો હતો, તે જીરણ ડાયરી આટલી માયા લગાડી જશે એવું તો નહોતું ધાર્યું. સાચે જ, પ્રિય જે કંઈ હોય એને છોડવા જઈએ ત્યારે જ એના સાચા સ્વરૂપનું ભાન થાય.

મો. ૯૮૨૦૬ ૧૧૮૫૨

“હરિ ઈચ્છા”

* CA સંજય ચંદન વાસનજી *

૯ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪. રિયો ડી જેનેરિયોના એક મહાશય એડરીઆનો એસીસ, કાસકાવેલથી સોવ પોલોની ફ્લાઈટ માટે ઍરપોર્ટ પર બહુ વહેલો આવી ગયો હતો, પણ એણે જોયું કે ફ્લાઈટને હજી ઘણો સમય છે અને એટલે એ સમય પસાર કરવા ઍરપોર્ટની એક કોફી શોપમાં બેઠો. ત્યાં ટાઈમ પાસ કરતાં કરતાં એને ધ્યાન આવ્યું કે એની ફ્લાઈટનો સમય થઈ ગયો છે.

ફ્લાઈટ ક્યા ગૉટ પર આવશે એની મૂંઝવણમાં એણે થોડો વધુ સમય ગુમાવી દીધો. હવે એડરીઆનો પોતાની ફ્લાઈટ પકડવા માટે દોડી રહ્યો હતો, પણ ત્યાં સુધીમાં ફ્લાઈટ બોર્ડિંગની છેલ્લી જાહેરાત પણ થઈ ચૂકી હતી. ફ્લાઈટના નિર્ધારિત સમયથી મોડા પહોંચવાને કારણે સુરક્ષા કર્મચારીએ એને ગૉટ પર જ અટકાવી દીધો.

એડરીઆનો માટે એ ફ્લાઈટ પકડવી ખૂબ જ અગત્યની હતી. એણે પહેલા સુરક્ષા કર્મચારીને ફ્લાઈટ પકડવા દેવા વિનંતી કરી, પણ નિયમોને કારણે સુરક્ષા કર્મચારીએ એડરીઆનો ને ફ્લાઈટમાં નહીં જવા બદલ દિલગીરી વ્યક્ત કરી.

ફ્લાઈટની બધી ઔપચારિકતા પૂરી થઈ ચૂકી હતી અને હવે સુરક્ષા કર્મચારી માટે એડરીઆનોને પ્રવેશ આપવો મુશ્કેલ હતો, પણ એડરીઆનો હવે મરણિયો થયો હતો. એણે એ કર્મચારી સાથે જીભાજોડી શરૂ કરી નિયમોને કારણે સુરક્ષા કર્મચારી પાસે પણ દિલગીરી સિવાય કોઈ જવાબ નહોતો.

છેવટે એડરીઆનોની એ ફ્લાઈટ મિસ થઈ ગઈ. ગુસ્સામાં લાલચોળ એડરીઆનો પોતાનો પિત્તો ગુમાવી ચૂક્યો હતો. એણે ગૉટ પર હાજર કર્મચારીને ગાળો આપી. થોડી વાર પછી પોતાના એજ બળાપા સાથે એડરીઆનો પોતાનો સામાન, વગેરે પાછો લેવા કાઉન્ટર તરફ વળ્યો. ત્યાં જ ઍરપોર્ટ પર સનસનાટી ભરી જાહેરાત થઈ. ઍરપોર્ટના સઘળા ટીવી પર એકસાથે એક જ ન્યૂઝ બુલેટિન ચમકવા માંડ્યા.

એડરીઆનોએ જે ફ્લાઈટ મિસ કરી હતી, એ ફ્લાઈટ લેન્ડ થતાં પહેલાં ઍરપોર્ટથી ૮૦ કિલોમીટર દૂર બહુ ખરાબ રીતે કેશ થઈ ગઈ હતી અને ૫૭ પેસેન્જર અને ૪ કૂ મેમ્બર, એટલે કુલ મળીને પ્લેનમાં બેઠેલા ૬૧ લોકોનાં દુઃખદ મૃત્યુ ટીવી પર સ્કોલ થઈ રહ્યાં હતાં.

એડરીઆનો ફરી એ જ ગૉટ તરફ દોડ્યો, જ્યાં એને સુરક્ષા કર્મચારીએ અટકાવ્યો હતો. એને આમ દોડતો જોઈ સૌ અચરજમાં હતા. એડરીઆનો દોડીને ફરી એ જ ગૉટ પર પહોંચ્યો અને થોડી વાર પહેલાં જેને એણે બેફામ ગાળો આપી હતી, એ સુરક્ષા કર્મચારીને એ દોડીને ગળે ભેટી પડ્યો. ક્ષણભર માટે તો આસપાસના બધા જ સુરક્ષા કર્મચારી વિચારમાં પડી ગયા. થોડીક વારમાં બધાનો સમજાયું કે એડરીઆનોની એ રાહતની, એ આભારની લાગણીનું કારણ શું હતું. એડરીઆનો હજી પણ ઘૂંટણિયે વળીને જમીન પર માથું ટેકવીને એ કર્મચારી અને ઈશ્વરનો આભાર માની રહ્યો હતો.

થોડી વારમાં માહિતી આવી કે એડરીઆનો જેવા કુલ દસ પેસેન્જર હતા જેમણે કોઈ ને કોઈ કારણસર આ ફ્લાઈટ મિસ કરી હતી. કેટલાક એડરીઆનોની જેમ ગૉટ પર સમય પર નહોતા પહોંચી શક્યા, કેટલાકને ફ્લાઈટના નામ અને નંબરની થોડીક કન્ફ્યુઝનને કારણે ખોટા ગૉટ પર અટવાઈ ગયા હતા. આ દસ પેસેન્જરમાંથી કેટલાય એડરીઆનોની જેમ ક્રોધ કે આવેશમાં એ ક્ષણે તો કેટકેટલું વિચારી/બોલી લીધું હતું. પણ જ્યારે એમને ખબર પડી કે કોઈક ટેક્નિકલ કારણસર એ પ્લેનનો આવો જીવલેણ કેશ થયો છે ત્યારે એ બધાના મનમાં, એકવાર તો વિચાર આવ્યો જ કે, “હરિ ઈચ્છા”.

(હા, પ્લેનમાં જીવ ગુમાવનાર ૬૧ વ્યક્તિઓએ એ ફ્લાઈટ મિસ ના કરી અને એમના કાળે એમને એ ફ્લાઈટમાં બેસાડી દીધા, કારણકે એમના માટે વિધિના વિધાન કંઈક વિપરીત હશે.)

આજે આપણે તો વાત કરવી છે, એડરીઆનો અને એના જેવા બીજા ૯ પેસેન્જર્સ, જે લોકો થોડીક વાર પહેલાં મોડા પડવા માટે કે બેદરકાર રહેવા માટે પોતાની જાતને કે શહેરના ટ્રાફિકને કે ઍરપોર્ટના સુરક્ષા કર્મચારી કે ઍરલાઇનને ગાળો આપી રહ્યા હતા, કોસી રહ્યા હતા.

એડરીઆનો કેવો મરણિયો થયો હતો એ ફ્લાઈટ પકડવા માટે. એ ફ્લાઈટ પકડવા એ બધું જ કરવા તૈયાર હતો અને જ્યારે ફ્લાઈટ મિસ થઈ ગઈ ત્યારે એ સુરક્ષા કર્મચારી એને ભવોભવનો વેરી પણ લાગ્યો, પણ થોડીક મિનિટોમાં જ એને સમજાઈ ગયું કે જે થયું એ બધામાં ઈશ્વરનો કોઈ સંકેત હતો. કોઈ ગેબી ઈશારો હતો.

બસ આ જ વાત છે આજના લેખની. દરેક કાર્યમાં મહેનત કરો, અથાગ પ્રયત્ન કરો, પણ જ્યારે પરિણામ આપણી ધારણા, આપણી અપેક્ષા પ્રમાણે ના આવે ત્યારે દ્વેષ પર હાથ મૂકો, ઊંચે આકાશમાં મીટ માંડો અને પોતાની જાતને એકવાર તો કહો જ કે, “હરિ ઈચ્છા”.

હવે વાત કરીએ, “હરિ ઈચ્છા”ના વિચાર પહેલાં નબળી બાજુ અને સાથેસાથે સવળી બાજુની વાત કરીએ તો...

૧. દરેક વાતમાં, દરેક નિષ્ફળતામાં માણસ બસ “હરિ ઈચ્છા”નો વિચાર કરે તો કદાચ એના પ્રયત્ન એનો જુસ્સો એની મહેનત ઓછી થતી જવાની શક્યતા ખરી.

(એટલે “હરિ ઈચ્છા”ની વાત સ્વીકારો, “હરિ ઈચ્છા”ને માથે ચઢાવો. પણ એ પણ સમજી લો કે ઈશ્વરે આ નથી આપ્યું, તો આપણા માટે કઈક વધુ સારું વિચાર્યું હશે. એટલે મહેનત, જુસ્સો, પ્રયત્નો, બધું જ વધુ સારી રીતે કરો. “હરિ ઈચ્છા” એ વિચાર એ સકારાત્મકતા લાવવા માટે છે. માણસ નાસીપાસ ના થઈ જાય એ માટે આ વિચાર જરૂરી છે, પણ એની સાથે સાથે આપણા પ્રયત્ન પણ એટલા જરૂરી છે.)

૨. “હરિ ઈચ્છા” એ વિચાર સાથે માણસ ઘણી વાર એમ વિચારવા લાગે કે જે નસીબમાં લખેલું છે, એ જ થઈને રહેવાનું છે અને જો આ વાત માણસના મગજમાં ઠસાઈ જાય તો શક્ય છે કે એ પોતાની જવાબદારીથી, પોતાના પ્રયત્નો, બધાથી મોઢું ફેરવી લે.

આવા જ કોઈ માણસ વિશે નાનપણમાં એક વાર્તા સાંભળી હતી. એક માણસ જીવનભર દેવ પાસે પ્રાર્થના કરતો રહ્યો કે પ્રભુ અને એક લોટરીની ટિકિટ જિતાડી દો. સવાર-સાંજ, દિવસ-રાત એ માણસની એક જ પ્રાર્થના રહેતી. આવું પચાસ વર્ષ ચાલ્યું. એક દિવસ દેવીએ દેવને પૂછ્યું કે આ માણસ છેલ્લાં પચાસ વર્ષથી એક જ પ્રાર્થના કરી રહ્યો છે, તો આપ એને એક લોટરીની ટિકિટ જિતાડી કેમ નથી દેતા. એટલે દેવે હસીને જવાબ આપ્યો, “હું તો વર્ષોથી એની એ ઈચ્છા પૂરી કરવા માંગું છું, પણ એ એકવાર લોટરીની ટિકિટ ખરીદે તો ખરો”.

બસ એટલે જ “હરિ ઈચ્છા” એક સુંદર અભિગમ છે, પણ એની સાથે આપણી પોતાની ફરજ, આપણું કર્તવ્ય તો આપણે નિભાવે જ છૂટકો. ઈશ્વર તો આપણને યશની લોટરી જિતાડવા આતુર છે, પણ આપણે પણ એકવાર તો મહેનત કરી, સંઘર્ષ કરી, પુરુષાર્થ કરી, એક ટિકિટ ખરીદીએ તો ખરા.

૩. “હરિ ઈચ્છા” એ અભિગમથી શક્ય છે કે માણસ આવનારી સમસ્યાઓને બહુ વધુપડતી સરળતાથી કે સહજતાથી લેવા માંડે અને એમ વિચારવા લાગે કે, “જે પણ થશે સારા માટે જ થાશે”.

(ના. આવનારી સમસ્યા, આવનારી તકલીફો વિષે વિચારવું પડશે. એના ઉકેલ માટે સંઘર્ષ પણ કરવો પડશે. એક પ્લાન-A નિષ્ફળ જાય, તો પ્લાન-B પણ તૈયાર રાખવો પડશે. હાથ પર હાથ ધરીને બેસી રહેશો, એ બિલકુલ નહીં ચાલે. આખા લેખનો સાર એટલો જ છે કે ક્યારેક જ્યારે વિપરીત પરિણામ આવે, પ્રતિકૂળ સંજોગો સર્જાય ત્યારે નાસીપાસ થવાને બદલે “હરિ ઈચ્છા”ની વાત મનને સમજાવીને ફરી પ્રયાસ શરૂ કરો.)

છેલ્લે, આખા લેખના સારાંશ જેવી એક નાનકડી ચાઈનીઝ વાર્તા સાથે લેખ પૂર્ણ કરીએ.

એક ગામમાં એક ખેડૂતનો ઘોડો ભાગી ગયો. લોકોને એ વાતની જાણ થતાં એનો ખરખરો કરવા આવ્યા. ખેડૂતે શાંતચિત્તે જવાબ વાળ્યો, “હરિ ઈચ્છા”.

બીજા દિવસે એ ઘોડો પોતાની સાથે અન્ય સાત અરબી પાણીદાર ઘોડાને લઈને પાછો ફર્યો. ફરી ગામના લોકો હર્ષ દર્શાવવા એના ખોરડે ભેગા થયા. ખેડૂતનો પ્રત્યુત્તરે નહોતો બદલાયો. “હરિ ઈચ્છા”.

ત્રીજા દિવસે, ખેડૂતના એકના એક દીકરાએ એ નવા અરબી ઘોડા પર ઘોડેસવારી

કરવાનો પ્રયાસ કર્યો. ઘોડો કાબૂમાં ના આવ્યો અને ખેડૂતનો દીકરો નીચે પડ્યો અને એના હાથ અને પગમાં ફેકચર થયા. ગામના લોકો ફરી દુઃખમાં સહભાગી થવા ટોળે વળ્યા. આ વેળા સૌને અચરજ થયું. પણ ખેડૂતનો જવાબ ના બદલાયો. “હરિ ઈચ્છા”

ચોથા દિવસે, રાજાએ પાડોશના દેશ પર આક્રમણ કરવા દરેક ઘરના દરેક નવયુવાનને ફરજિયાત લશ્કરમાં દાખલ થવાનું ફરમાન કર્યું. આસપાસના સૌના જવાનજોધ દીકરાઓએ મરજી વિના પણ લશ્કરમાં દાખલ થવું પડ્યું. સૈનિકો આ ખેડૂતના ઘરે પણ આવ્યા અને એના દીકરાના હાથ અને પગે પાટાપિંડી જોઈને એને લશ્કરમાં જોડાવાના ફરમાનથી બાકાત કર્યો. અને ત્યારે ખેડૂતનો દર વખતનો જવાબ હવે આખા ગામને સમજાયો કે જે થાય છે તે, “હરિ ઈચ્છા”.

- રતાડિયા ગણેશવાલા
મો.: ૯૮૯૨૮૧૫૩૬૭

આવતીકાલ ક્યારેય આવતી નથી,
એ જ્યારે પણ આવે છે આજ બનીને
આવે છે, માટે આવતી કાલે જે
કંઈપણ સારું કરવાની ઈચ્છા હોય
એની શરૂઆત આજથી જ કરો.

બાલ બુદ્ધિ અને બૈલ બુદ્ધિ

ડૉ. જિતેન્દ્ર નથુભાઈ શાહ

કેટલાંક દૃશ્યો જોઈએ:

b અઢી વર્ષનું બાળક પોતાનાં રમકડાં પડોશના ત્રણ વર્ષના બાળકને રમવા આપવા તૈયાર નથી. સમજાવવાની ઘણી મહેનત કર્યા બાદ એ બાળક એક રમકડું આપવા તૈયાર થાય છે, પણ તરત જ પાછું લઈ લેવા ઝપટ મારે છે, બે બાળકો વચ્ચે શારીરિક ઢંઢ થાય છે. આ ઝપાઝપીમાં પડોશના બાળકને થોડું લાગી જાય છે. બાળકના વડીલ (પપ્પા, મમ્મી કે અન્ય કોઈ) તેને વઢે છે. અઢી વર્ષના બાળકને સમજાય નહીં એવી અઘરી તત્ત્વજ્ઞાનની વાતોનો ડોંઝ આપવામાં આવે છે, પણ એ બાળક પોતાનાં રમકડાંના માલિકી હક્ક પર અડીખમ છે. અંતમાં, રડતાં બંને બાળકોને છૂટાં પાડવામાં આવે છે.

b પાંચ વર્ષના બાળકને મોબાઈલ જોઈએ છે - યુ ટ્યૂબ પર વીડિઓ જોવા માટે, એને રોજ કહેવામાં આવે છે કે ટીવી, મોબાઈલ, ટેબ્લેટ, લેપટોપની સ્ક્રીન આંખો માટે હાનિકારક છે. એ બાળક બે વર્ષનું થયું ત્યારથી TV જોતાંજોતાં

જમવાની આદત એને પડી ગઈ છે. એ એની આજુબાજુ મોટાઓને છૂટથી TV અને મોબાઈલનો ઉપયોગ કરતાં જોઈ રહ્યું છે, પણ મોટાઓને પ્રશ્ન પૂછવાની સત્તા હજી એને મળી નથી (બાળક આ ઉમરમાં પરતંત્ર છે) એટલે એ તો એની મોબાઈલની માંગ પર અડીખમ છે. એટલામાં એની મમ્મીને કોઈનો ફોન આવે છે. મમ્મી દશ મિનિટ મોબાઈલ પર વાત કરે છે. બાળક આ દરમ્યાન સમય પસાર કરી લે છે અને ફરીથી મોબાઈલની માંગ કરે છે. મમ્મી એને મોબાઈલ નહીં જોવાના ફાયદા ગણાવવાની જહેમત કરે છે, પણ અંતે એને મોબાઈલ આપે છે.

b આઠ વર્ષનું એક બાળક રમકડાંઓથી રમી રહ્યું છે, પણ એમાં એને બહુ મન લાગતું નથી. અચાનક એને કંઈક વિચાર આવે છે. ત્રણ ખુરશી, ચાર તકિયા લઈ આવે છે. ખુરશી અને તકિયાઓને આપશમાં અલગ-અલગ રીતે ગોઠવી કોઈ રચના કરવાનો પ્રયત્ન કરે છે. એટલામાં એના પપ્પાનો સત્તાધારી અવાજ આવ્યો - અલ્યા શું કરે છે,

ખુરશીઓ તૂટી જશે! બાળક કંઈ પણ સાંભળ્યા કે બોલ્યા વગર પોતાના કાર્યમાં મશગૂલ છે. એ ક્યાંકથી લાંબી દોરી શોધી લાવે છે અને ખુરશી-તકિયાની રચનામાં દોરીને સામેલ કરી લે છે. હવે મમ્મીનો વારો - તને કેટલી વખત ના પાડી છે આવું બધું કરવાથી, ખુરશી તૂટી જશે, તકિયા ખરાબ થઈ જશે, ચાલ બધું એમની જગ્યા પર મૂકી દે !!

આવા દૃશ્યોનો ભંડાર મોટો છે, પણ સંદેશ સ્પષ્ટ છે - બાલબુદ્ધિ અને બૈલ બુદ્ધિ વચ્ચેનું દ્વંદ્વ અને આ લડાઈ પૃથ્વી પર અનેક વર્ષોથી ચાલી આવી રહી છે. ફરક એટલો છે કે સો વર્ષ પહેલાંનાં મા-બાપ અને વડીલો પાસે બાળકોને આપવા સાધન-સામગ્રી (રમકડાં એનો એક હિસ્સો છે) બહુ ઓછાં હતાં. માટીના ભભુલા (માટલા, વડા આકારના નાનાં રમકડાં) અને મેળામાંથી લાવેલ ટક-ટક અવાજ વગાડતી ગાડલીથી કામ ચાલી જતું. બકરીની પોલડી, કાગળનો ટુકડો, બાવળનો મોટો કાંટો અને ઝાડૂની કાંડીમાંથી બનાવેલ ફમતડી બાળકને પવન (wind)ની સમજ આપતી અને આનંદ પણ. નાની ઉંમરનાં બાળકો માટે સ્કૂલમાં ભણવા કરતાં રમવાની મોજ, નાસ્તાની મહેફિલ અને દોસ્તોની સંગત અગત્યનાં હતાં. મોટા બાળકો માટે વડીલો દ્વારા અપાતાં દ્રષ્ટાંતોનો સાર હતો - ભણશો તો મજૂરી નહીં કરવી

પડે, જુઓ ચંદુભાઈનો પ્રકાશ ગ્રંથયુએટ થઈ ગયો. આવાં વાક્યો સાંભળી બાળકને બહુ સમજ તો ન પડતી, પણ એવું લાગતું કે બહુ ભણવાથી બહુ મજા પડી જાય અને બધા આપણા વખાણ કરે! સાંજે વાળુ કરી, પરવારીને શેરીનાં ડોશીના પાસેથી પરીઓની વાર્તાઓ સાંભળી બાળકો સ્વપ્નની નિદ્રામાં પોઢી જતાં...

ત્યારના અને આજના સમયની વચ્ચે ફેર પડ્યો છે. ખેતી સિવાયનાં કાર્યો (વ્યાપાર, જોબ, વગેરે) થકી આવક વધી છે, સાધનો વધ્યાં છે, મોટર સાઈકલ આવી, કાર આવી, ટ્રેન આવી, પ્લેનની મુસાફરી પણ આવી. બુશકોટ-પેન્ટ, ફોકની સાથે જીન્સ પેન્ટ અને અનેક પ્રકારના ડ્રેસીસ આવી ગયા છે. હવે બાળકને પગમાં કાંટા નથી લાગતા, સોઈથી કાંટો કાઢવા દાદીની મદદની જરૂર નથી પડતી, અને કપાસી પણ નથી થતી, કારણકે અનેક પ્રકારના ચપ્પલ, બૂટ અને વૈલી મળતાં થઈ ગયા છે. બાળક દરેક વિષયમાં નિપુણ બની કલાસમાં ને સ્કૂલમાં અન્ય બાળકોની સરખામણીએ આગળ રહે એ માટે બે-અઠી વર્ષની ઉંમરથી પ્રયત્ન શરુ કરી દેવામાં આવે છે, અનેક પ્રકારના કલાસીસની કલાસિક રચના કરી દેવાઈ છે. બાળક બચપણથી જાત મહેનતે જીવતું થઈ જાય એ રીતે જવાબદારીઓનું ભાન ને જ્ઞાન કરાવી દઈએ છીએ.

થોભો, વિચારો... શું આપણે બાળક પાસેથી એનું બચપણ છીનવી રહ્યા છીએ? જે સમય જિંદગીમાં ફરીથી ક્યારેય પાછો નથી આવવાનો એવો એના બચપણનો સમય આપણે નષ્ટ કરી રહ્યા છીએ? બાળક મસ્તીખોર હોય, તોફાની હોય એ ઘટના સાહજિક છે. ઉત્કાંતિના ઈતિહાસમાં નોંધાયેલ છે કે ચાર પગમાંથી બે પગ પર ચાલવાની જરૂરતને લીધે માતાના ગર્ભમાં બાળકનો વિકાસ અન્ય ચારપગા જીવોની સરખામણીએ થોડો અધૂરો રહે છે જેને ગર્ભની બહાર પૂરો થતાં ખાસ્સો સમય લાગે છે. ગાયનું વાછરડું જન્મ પછી થોડા દિવસોમાં જીવન જીવતા શીખી જાય છે.

મનોવિજ્ઞાન કહે છે કે બાળકને એનું બાળપણ ભોગવવા દો. બાળક પાસે મગજ છે એ સ્વીકારો એને માર્ગદર્શન જરૂર આપો, જરૂરી આદતોની ટ્રેનિંગ આપો, આગ્રહ રાખો પણ જીદ ન કરો. બાળક પોતાનાં રમકડાં પડોશના બાળકને નહીં આપે એ સ્વાભાવિક ઘટના છે, એ કોઈ ગુનો નથી. તમારા બાળકને ઉતારી ના પાડો. જો તમે પ્યારભરી ભાષામાં એને સમજાવશો તો ધીરેધીરે એ સમજશે કે બીજાં બાળકોને પોતાનાં રમકડાં આપવાથી એને કોઈ નુકસાન થતું નથી.

બીજાનાં રમકડાંથી રમવા પણ મળે છે, અને પોતાનું રમકડું એને પાછું મળી જાય

છે, આ વિશ્વાસ એને પોતાની વસ્તુઓ બીજા બાળકને આપવા (Share કરવાં) તૈયાર કરશે. વાત ઝપાઝપી સુધી પહોંચવી ન જોઈએ, બાળક પાંચથી છ વર્ષનું થાય ત્યાં સુધી એનાં પપ્પા-મમ્મીનું પૂરું ધ્યાન બાળક પર રહે એ હિતાવહ છે.

વિશ્વવિખ્યાત વિચારક એડવર્ડ ડી બોનોએ નોંધ્યું છે કે વિશ્વના જટિલ પ્રશ્નોને સરળતા ને સહજતાથી ઉકેલવાની ક્ષમતા બાળકોના સર્જનાત્મક (Creative) મગજ પાસે હોય છે. મગજને માનસિક ખોરાક જોઈએ, તોફાની મગજ ચારેદિશામાંથી આવતી મુશ્કેલીઓમાંથી રસ્તો કાઢવાની ક્ષમતા કેળવી લે છે. બાળકોની શારીરિક શક્તિને રમતગમતનું માધ્યમ મળે એ પણ જરૂરી છે. બાળક નકલ કરવામાં (Grasping, immitating) પાવરધા હોય છે. પેઢી દર પેઢી આ બધી ક્ષમતાઓમાં વધારો થતો રહે છે.

ડોશીમાની આકર્ષક વાર્તાઓ જેવો કોઈ વિષય જો તમારી પાસે નહીં હોય તો ગઈ સદીનું અસરકારક સાધન એટલે TV (અને એનાં નવાં સ્વરૂપો) તમારા બાળકને આકર્ષિત કરશે જ. કે TV વિડિઓમાં આવતી વાતો કરતાં વધુ અસરકારક (Powerful) કાર્યક્રમ જો તમારી પાસે હશે તો બાળક તમારી પ્રત્યે આકર્ષાશે. એટલે વાત હવે તમારા સુધી પહોંચી ગઈ છે કે તમે આમાં

કેવી રીતે સફળ થશો. તમે પોતે મોબાઈલ પર લાંબી વાતચીત કરશો અને સ્ક્રીન જોશો તો બાળકને મનાઈ કરવાનો વિરોધાભાસ બાળકને બળવાખોર બનાવશે.

થોડી મોટી ઉંમરના બાળકો કંઈક નવું કરવા, અખતરા કરવા માંગતાં હોય છે, ટીવી, મોબાઈલમાં જોયેલ ચલચિત્રોમાંથી પોતાની દુનિયા રચતાં હોય છે, ખુરશી, તકિયા અને દોરી વડે એના મનના વિચારો (Script)ને આકાર આપતાં હોય છે. ખુરશી તૂટી જશે કે તકિયા ખરાબ થઈ જશે એ દલીલો આ ઉંમરનાં બાળકોને ગળે ઊતરશે નહીં. અને તમને મુશ્કેલીમાં મૂકી દે એવા પ્રશ્નો પૂછી લે તો નવાઈ પામશો નહીં! એના મગજમાં આવેલ વિચારોને મારી નાખવા કરતાં એના પ્લાનમાં મદદ કરશો તો ખુરશી ને તકિયા ખરાબ થવાની સંભાવના ઘટાડી શકશો.

અહીં મને વ્યવસ્થાતંત્ર એક શબ્દ ‘સંચાલન’ એટલે કે ‘મૅનેજમેન્ટ’ (Management) યાદ આવે છે. પરિસ્થિતિ એટલે કે ‘પ્રોબ્લેમ’ (Problem) નો ઉકેલ એટલે કે ‘સોલ્યુશન’ (Solution) શક્ય ન હોય એ વખતે પ્રોબ્લેમને ‘મૅનેજ’ કરવો જરૂરી છે. નાના-નાની કે દાદા-દાદીની વાતોને અમલમાં મૂકશો તો આ વાત સમજાઈ જશે. ૨૫-૩૫ની ઉંમરમાં મગજ સહેલાઈથી જીદ કરી બેસે, બાળક તો

જીદ કરે જ, પણ અઘરી કાણોમાં યુ-ટર્ન એટલે પીછે હઠ કરવી જરૂરી છે. પપ્પા-મમ્મી આને પોતાની હાર ન માને કે અપમાનિત થયાનું ન માને, આ એક એવા ઝુકાવ (લચીલાપન)ની વાત છે જે વધુ નુકસાન થતા અટકાવે છે.

અનુભવોની હાંડીમાંથી આવેલ કેટલીક વાતો આ રહી:

- ૧) બાળકને સારી આદતો પડે એ જરૂરી છે, છતાં અતિઆગ્રહથી બચી ક્યારેક આંખ આડા કાન કરવા હિતાવહ છે.
- ૨) બાળજીવનની બધી ઘટનાઓને તમે નિયંત્રિત કરી શકવાના નથી, એટલે બાળકને સમજાવીને કામ લેવું એ હિતાવહ છે.
- ૩) સ્વભાવ અને બુદ્ધિમાં બધાં બાળકો અલગ હોઈ શકે છે, એટલે બે બાળકો વચ્ચેની સરખામણી ટાળો.
- ૪) દરેક બાળક ખૂબ જ સંવેદનશીલ અને રચનાત્મક (creative) હોય છે. તમારા બાળકની પૂરી વાત સાંભળો ને સમજો - એની દ્રષ્ટિથી, તમારી દ્રષ્ટિથી નહીં.
- ૫) શ્રુપમાં રમતાં બાળકોમાં તમારા બાળકને ભલે એકલું મૂકી રમવા દો, પણ એના

પર સતત ધ્યાન રાખો, માર્ગદર્શન આપો, ટેકો આપો.

૬) બાળકો વચ્ચે થતા ઝઘડા શરૂઆતમાં જ ખતમ થઈ જાય એવા પ્રયત્ન કરો. અઘરી કાણો પસાર થઈ જવા દો. બાળકનું ધ્યાન અન્ય વાત પર દોરી ઝઘડાના સ્થળથી થોડી વાર માટે એને દૂર કરો.

૭) તમારી પોતાની અઘૂરી રહી ગયેલ ઈચ્છાઓનો બોજ બાળકો પર નહીં ઠાલવતા.

૮) બાળકને કોઈ ડર કે ભયના શિકાર નહીં બનાવતા - પોલીસ, છીપકલી, ટોપીવાળા અંકલ જેવાં પાત્રોથી ડરાવશો નહીં.

૯) બાળકને જીવનના ડબલ સ્ટાન્ડર્ડનો ભોગ નહીં બનાવતા. સત્યનો સહારો લેવાનું શિખવાડશો.

૧૦) નવા જમાનાના બાળકને નવા જમાનાનાં સાધનોથી બહુ દૂર નહીં રાખી શકો. તમારા અને એની ઉંમર વચ્ચેના વીસ-પચ્ચીસ વર્ષના ફાસલાને સ્વીકારી લેશો.

દશ વર્ષથી મોટું બાળક તમને ખબર નહીં પડે એ રીતે એની પોતાની દુનિયામાં ધીરે ધીરે ગોઠવાઈ જશે. મોટો થતાં તમે

એનો કેવો ઉછેર કરેલ છે એ એને સમજાશે. એને એવું પણ લાગશે કે તમે એના માટે વધુ સારું કરી શક્યા હોત, પણ જો તમારા પ્રયત્ન દ્વંદ્વ્યપૂર્વકના હશે તો એ એની કદર પણ કરશે. અન્યથા એને એવો વિચાર આવશે કે હું તો બાલ બુદ્ધિ હતી કે હતો, પણ તમે શું બૈલ બુદ્ધિ હતા? (આમ કહીને બૈલનું અપમાન કરવાનો મારો કોઈ આશય નથી). મા-બાપ હવે પૂજનીયની કક્ષામાંથી ઈચ્છનીયની કક્ષામાં આવી ગયા છે એ વાત સ્વીકારી લઈએ, કારણકે તો જ ઈચ્છનીયમાંથી પૂજનીય તરફ જવાનો રસ્તો ખૂલશે.

આપના ઘરે, ક.વી.ઓ. સેવા સમાજનું માસિક મુખપત્ર પગદંડી ન આવતું હોય, તો ઉપર આપેલ ક્યૂઆર કોડ સ્કેન કરીને અથવા નીચે આપેલ લિંક પર ક્લિક કરી, આજે જ આપનું લવાજમ ભરો.

cutt.ly/pagdandi

ખબર પત્રિકાની આત્મકથા

* લીલાવતી માવજી દેડિયા *

ગામ દેવપુરના 'કચ્છ કેસરી' તરીકે પ્રખ્યાત શા દામજી રવજી અને તેમના સુપુત્ર શા લીલાધર દામજી ૧૯૨૦ની આસપાસ રાજતંત્ર તરફથી થતાં ત્રાસથી પ્રજાને મુક્ત કરવા પોતાના છાપા મારફત ચળવળ ચલાવતા હતા. કચ્છના મહારાવ ખેંગારજી વિરુદ્ધમાં લેખો લખી ખફગી વહોરી લીધેલી. મહારાવે તેમને કચ્છમાં આવવાની મનાઈ ફરમાવેલી.

આજે ઘરઘરમાં જાણીતી પત્રિકા શરૂ કરવામાં દેવપુર ગામનો મુખ્ય ફાળો છે. અને એ યશકલગી (ગાલા) કુટુંબના ગોવિંદજી લાલજીને ફાળે જાય છે. ગોવિંદજીભાઈ કચ્છી વીસા ઓસવાલ મહાજનની કારોબારીમાં ઘણાં વર્ષોથી સભ્ય હતા. તે વખતે આપણી વસ્તી માત્ર ભાતબજાર, ચીંચબંદર, દાણાબંદર અને સેંડહર્સ્ટરોડ સુધી સીમિત હતી. કોઈનું મરણ થાય તો બ્રાહ્મણો મૌખિક રીતે મકાનોમાં જઈ સાદડીની જાહેરાત કરતાં. અમુક કારણસર આ બ્રાહ્મણોએ ના પાડતાં મહાજને તેનો રસ્તો કાઢવા કમિટી રચી. ગોવિંદજી લાલજી પણ સભ્ય હતા અને ચીંચબંદરમાં જેઠુભાઈ

પ્રેસવાળા (કોટડી) સાથે મળીને પત્રિકા છાપવાનું નક્કી કર્યું. આમ મારો જન્મ ૧૯૩૦માં થયો, પરંતુ પત્રિકા વહેંચવાની જવાબદારી કોઈ લેવા તૈયાર ન હતું, ત્યારે હિંમત કરીને દેવપુરના રવજી મુરજી તૈયાર થયા, પણ તેઓ અભણ હતા તેથી એક સેવાભાવી અને ખાદીધારી શા શામજી વેરશીએ સામાજિક ટીકાની પરવા કર્યા વગર મનો ઘરે પહોંચાડવાની જવાબદારી લીધી.

શરૂઆતમાં ફક્ત મરણખબર છપાતી એ પણ એક ગૌરવ લેવા જેવી બાબત હતી. ત્યાર બાદ ધીમેધીમે વસ્તી વધતી ગઈ અને મારું કદ મારી ઉંમરની સાથે વધતું ગયું. સમાચારો વધતા ગયા અને મારી વૈલ્યૂ વધતી ગઈ. કચ્છી સમાજનાં ઘરોમાં મેં માનભર્યું સ્થાન મેળવ્યું. કેટલાંક લોકોને ચા મોડી મળે તો ચાલે, પણ પત્રિકા મોડી મળે તો ન ચાલતું. આમ મારું વર્ચસ્વ વધતું ગયું.

સમય જતાં મને ખબર પત્રિકા અને "સંપર્ક સેતુ સંઘ ભાવના એ જ હેતુ" જેવા વિશેષણથી નવાજી. પુખ્ત વયની સાથે જ

મારું રૂપ ખીલી ઊઠ્યું. કલરવાળાં પાનાં, ઘણીબધી અગત્યની વિગતો, સમાજલક્ષી જાહેરાતો, અભિનંદન, ગામની વિગતો, મહિલા સંસ્થાના સમાચારો, કેટકેટલા નવાનવા વિભાગો ઉમેરાતા ગયા.

જન્મદિન, લગ્નદિન, પુણ્યતિથિ અને આવા તો કેટલાય પ્રસંગે આખા પાનાની જાહેરાતથી મોટા લોકોનો અહમ્ સંતોષાતો. રવિવારની રજા એટલે સોમવારે પત્રિકા બંધ, બહેનો સોમવારી કિટી પાર્ટી, અન્ય કાર્યક્રમ રાખે. હું તો ફૂલી નહોતી સમાતી - મારું અસ્તિત્વ ગૌરવભર્યું હતું.

સમાજે પ્રગતિ કરી, બાળકો ઈંગ્લિશ મીડિયમમાં ભણતાં તેમનું ગુજરાતી વાંચવાનું નહિવત્ જેવું થઈ ગયું છે, પરંતુ આપણા સમાજના લોકો બાળકોને પાઠશાળામાં મોકલે છે, ગુજરાતી વાંચન પણ શીખવે છે, છતાં મને ક્યારેક પ્રશ્ન થતો કે હું મોટી થઈશ તો મને કોઈ નહીં વાંચે ? ના, સમાજના સમજૂ અને ઠાવકા લોકોએ અમુક ખબર અંગ્રેજીમાં છાપવાની શરૂઆત કરી છે. ઈન્ટરનેટ પર મને અમેરિકા, ઈંગ્લેંડમાં પણ લોકો વાંચે છે. આમ મારું અસ્તિત્વ ટકી રહ્યું છે.

અચાનક ૨૬-૧૧-૨૦૦૮ ના મુંબઈ ઉપર આતંકનો હુમલો થયો. તાજ,

ઓબેરોય ઉપર થયેલા હુમલાની હજુ મુંબઈના લોકોને પૂરી જાણ થઈ અને મારી ઉપર પણ આવો જ હુમલો થયો. બે પાનાંની મોટી જાહેરાત દ્વારા પત્રિકા સમિતિએ ઐતિહાસિક નિર્ણયના ઓઠા હેઠળ જાહેર કર્યું કે ૧લી ડિસેમ્બર ૨૦૦૮થી પત્રિકાનું વિતરણ ન્યૂઝ પેપરવાળા કરશે, જેની કિંમત ૧ રૂપિયો હશે. સમાજ ક્ષુબ્ધ થઈ ગયો. પેપરવાળાનો સંપર્ક કરી ફેરિયાઓ દ્વારા બે દિવસ હું માંડ થોડા ઘરોમાં પહોંચી. મારું અસ્તિત્વ હાલક ડોલક થઈ ગયું. કેટલાય લોકોએ બીજી પત્રિકા છાપવાના સજેસન આપ્યા. હું ખૂબ દુઃખી દુઃખી થઈ ગઈ. સમાજ સંગઠનને તોડવાના નિષ્ફળ પ્રયાસે પોતાનો કક્કો ખરો કરવાના નિષ્ફળ પ્રયાસને કોઠાડાઠ્યા સમાજના લોકોએ ફાવવા ન દીધા.

૨૦૨૦માં એપ્રિલમાં ૨૨ તારીખે લોકડાઉન લાગુ પડ્યો અને ફરી મારું વિતરણ બંધ પડ્યું. હવે આ ઉંમરે મારાથી આ બધું સહન નથી થતું, પરંતુ થોડા સમય પછી ‘ઈ-પત્રિકા’ નેટ પર લોકોએ વાંચવાનું ચાલુ કર્યું. ત્યાર પછી તો આ બધું લોકડાઉનમાં ચાલતું રહ્યું અને ફરી જ્યારે વિતરણ ચાલુ થયું ત્યારે ઘણા લોકોએ પત્રિકા લેવાનું બંધ જ કરી નાખ્યું. મોબાઈલ પર વાંચી લેવાનું રાખ્યું છે.

હાલકડોલક થતી મારી જીવનનૈયાને ફરી પાટા પર લાવીએ ત્યાં ફરી એપ્રિલ ૨૦૨૧માં લોકડાઉન લાગુ પડવાથી એ જ પરિસ્થિતિ સર્જાઈ હતી. કોરોનાને લીધે મૃત્યુ પ્રમાણ ખૂબ વધી ગયું છે. કોરોના કાબૂમાં આવે ત્યાં સુધી વળી મારા વિતરણ વિશે શું થશે. કેટલાક લોકોને તો પત્રિકા હાથમાં જ જોઈએ છે. મોબાઈલમાં વાંચવી નથી ગમતી. કોઈ છાપું ન હોય તો ચાલશે પણ પત્રિકા જરૂર મંગાવો અને મને બહાર મૂકી સેનેટાઈસ કરી પછી ઘરમાં લેવામાં આવતી. કોઈ

તડકામાં મૂકીને પછી વાંચતા.

૯૧ના આરે ઊભેલી હું કેટલુંય સહન કરતી આવી છું. હવે મારી શતાબ્દી ઊજવાય તેની રાહ જોઉં છું સમાજ જરૂર ઊજવશે મારી શતાબ્દી અને એ માટે મારે રાહ જોવી જ રહી.

લિ. શતાબ્દીની રાહ જોતી “પત્રિકા”
ગામ : દેઢીઆ, મુલુંડ (વેસ્ટ)
મો. ૯૩૨૨૯૦૧૦૯૯

પ્રિય વાચકો,

આપના પ્રતિભાવ, પ્રતિસાદ, પગદંડીને પત્ર માટે ત્રણ માધ્યમ :

૧ પત્રવ્યવહાર

પગદંડી, શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ
શ્રી ક.વી.ઓ. દેરાવાસી નવી મહાજન વાડી,
ત્રીજે માળે, ૯૯/૧૦૧, કેશવજી નાયક રોડ,
ચિંચબંદર, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૯.

૨ ઈમેલ - pagdandi@kvoss.org

૩ વૉટ્સએપ/સંદેશ

(માત્ર પ્રતિભાવ, પ્રતિસાદ, પગદંડીને પત્ર)
સંજય ચંદન વિસનજી
૯૯૯૨૯૧૫૩૬૭

- તંત્રી

શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજનું
બિનધંધાદારી મુખપત્ર

સ્થાપના : ૧૯૪૭

વર્ષ : ૭૭

અંક : ૦૭

પગદંડી ઓક્ટોબર ૨૦૨૪

તંત્રી : અચિન માલદે

સંકલન : સંજય છેડા

મુદ્રક - પ્રકાશક : શ્રી અચિન પી. માલદે

પ્રકાશન સ્થળ : શ્રી ક.વી.ઓ. ટે. નવી મહાજન વાડી, ૩જે માળે,
૯૯/૧૦૧, કેશવજી નાયક રોડ, મુંબઈ - ૪૦૦ ૦૦૯.

ફોન નં : ૨૩૭૧ ૪૬૭૪

www.kvoss.org - email : pagdandi@kvoss.org

ટાઈપસેટીંગ : ધીરેન મુરજી ગાલા (કોટડા(રોહા) - ફોર્ટ)

મોબાઈલ : ૯૯૩૩૫૪૧૦૪૦

મુદ્રણ સ્થાન : મેઘાઈ કલર કાફ્ટર્સ,

૪૨, આઈડિયલ ઈન્ડ. એસ્ટેટ, સેનાપતિ બાપટ માર્ગ,
લોઅર પરેલ, મુંબઈ - ૪૦૦૦૧૩. ફોન : ૨૪૯૨ ૧૯૬૪

- : લવાજમ :-

૧૦ વર્ષ : રૂ. ૧,૦૦૦/- છૂટક નકલ : રૂ. ૧૫/-

ચેક/ડ્રાફ્ટ શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજને નામે લખવા.

મૌસમ બીતા જાય

* રાજેશ સાવલા *

એક સુંદર મધુર હિંદી ફિલ્મી ગીત સંભાળાયું...
ધરતી કહે પુકાર કે, બીજ બીછા લે પ્યાર કે
મૌસમ બીતા જાય, મૌસમ બીતા જાય...

- સુંદર શબ્દો સાથે રચાયેલ ગીત સાંભળતા મનમાં ખળભળાટ થયો. મૌસમ એટલે શું? મૌસમ એટલે તક.
- તક મળી જાય ત્યારે એનો સદુપયોગ કરી લેવો જોઈએ.
- આ ગીતનો જિંદગીનાં દરેક પાસાં સાથે મેળ કરી શકાય તેમ છે.
- મહામૂલો માનવભવ મળ્યો, એટલે માનવભવની મૌસમ મળી. સંતો, સદ્ગુરૂ પોકારી પોકારીને કહે છે આ તકનો ઉપયોગ કરી લે, નહીં તો મૌસમ નીકળી જશે. તક ચાલી જશે. પછી ક્યારે મળશે કહેવાય નહીં.
- યુવાનીમાં, વિદ્યા મેળવવાની વયમાં મહેનત કરી લે. તે સમયનો સદુપયોગ કરી લે. રસ પડે એવા SUBJECT લઈ નિપુણતા મેળવી લે. પછી વય, ઉંમર વીતી જશે તો પસ્તાવાનો વારો આવશે. આ વય, ઉંમર

પોકારી પોકારીને કહે છે. આ સમયમાં મોજમસ્તી ઓછી કરી, અભ્યાસમાં ધ્યાન દે, તારું ભવિષ્ય ઉજ્જવળ થઈ જશે.

- કમાણી કરી લેવાની વયમાં, ધંધા-નોકરીમાં ધ્યાન આપ. આ મળેલ મૌસમ (તક)નો સદુપયોગ કર, પછી ભવિષ્યમાં આ ધન કામ લાગશે.
- માનવભવ મળ્યો, જૈન ધર્મ મળ્યો, તો દાન, તપ, ચારિત્ર્ય, સંયમની ઉપાસના કરી લે. આ મૌસમ વહી જશે પછી શું થશે ખબર નથી.
- પૌષ્ટિક ખોરાક ખાઈ તંદુરસ્તી મેળવી લે, તક મળી છે. તંદુરસ્તી મેળવી લે. યુવાનીમાં જંક ફૂડ ખાશે તો શરીર નબળું પડશે. વૃદ્ધાવસ્થા ભારે પડશે. આ તંદુરસ્તી મેળવવાની મૌસમ વીતી ન જાય તેનું ખાસ ધ્યાન રાખ.
- સંજ્ઞી પંચેન્દ્રિય ભવ મળ્યો છે. વિચારી શકે તેવું મન મળ્યું છે. તો શુભ ભાવ કરી લે, સારાં પુસ્તકો વાંચી મનને કેળવી લે, આ મૌસમ મળી છે, તેનો સર્વોત્તમ ઉપયોગ કરી લે. જો આ મૌસમ વહી જશે અને

અશુભ ભાવમાં મન રમણ કરશે તો દુર્ગતિ થાશે.

- આ મૌસમમાં હર્મોશાં એવું બીજ વાવજે જેથી ભવિષ્યમાં એ મોટું વૃક્ષ બની જાય. સમ્યક્ત્વનું બીજ વાવવા માટેનું મનુષ્યભવ જ એક તક છે. સમ્યક્ની આરાધના કર અને એકવાર આ બીજ તારા આત્મામાં સ્થાપિત થઈ જશે તો તારા આત્માનો ઉદ્ધાર નક્કી છે. આ મૌસમનો ઉપયોગ કરી લે.
- લગ્ન કરી લેવાની પણ એક મૌસમ હોય છે. યુવાનીનો સમયગાળો હોય છે. ત્યારે યોગ્ય પાત્ર સાથે સંબંધમાં બંધાઈ જા. નહીં

તો મૌસમ વીતી જશે. ફળદ્રુપતા હોય ત્યારે સંતાન કરી લે, નહીં તો સંતાન મેળવવામાં મુશ્કેલી થશે.

આમ આ ફક્ત ૩ લીટીનું ગીત સદાકાળ યાદ રાખવાથી તક વિશે જાગૃતતા આવે છે.

ફરથી આ ગીત દોહરાવીએ..
ઘરતી કહે પુકારે કે,
બીજ બીછા લે પ્યાર કે,
મૌસમ બીતા જાય,
મૌસમ બીતા જાય...

શ્રી ગણેશ શ્રી
મિઠાઈ ફરસાણ બેકરી

Our Products

Bakery & Confectionery • Cakes & Patisserie

Indian Sweets • Hot Farsan

Dry Farsan • Low Calorie Food (Diet Food)

100% PURE JAIN PRODUCTS

3, Minesh Park, Chandavarkar Road, Borivali (W), Mumbai - 400 092

☎ 72 77 88 33 55 / 800 9955 443

સાહિત્ય-અમૃત

* આલેખન : ચંદ્રકાન્ત નંદુ *

સાહિત્યની ઉત્તમ કૃતિઓના અંશો, કૃતિના આલેખનમાં પ્રવાહિતા જળવાઈ રહે એ હેતુથી ટિપ્પણીઓ સાથે અત્રે આપવામાં આવેલ છે.

રેખાંકિત આકૃતિઓમાંનું લેખન 'આલેખક' દ્વારા કરાયેલ વિવરણ અને ટિપ્પણીઓ છે. રેખાંકિત આકૃતિઓ બહારનું લેખન મૂળ કૃતિની પ્રતિકૃતિ છે.

પુસ્તક	:	રેવન્યૂ સ્ટેમ્પ. (અમૃતા પ્રીતમની આત્મકથા) મૂળ હિન્દીમાં 'રસીદી ટિકટ'
લેખિકા	:	અમૃતા પ્રીતમ
અનુવાદ	:	જયા મહેતા
પ્રકાશક	:	અશોક પ્રકાશન, અમદાવાદ
પ્રકાશન વર્ષ	:	૧૯૮૦- પુનઃમુદ્રણ - ૧૯૮૩

ગતાંકથી આગળ ....

અમૃતાનું સાહિત્ય જ એની જિન્દગીનું પુસ્તક છે. આ પુસ્તકનાં દરેક પૃષ્ઠ પર એની જિન્દગીનો આલેખ છે. અનુભૂતિથી રસાયેલું અમૃતાનું સાહિત્ય એના વાચકને સ્પર્શી જાય છે અને એના વાચકની આંખોની ભીનાશ અશ્રુકણોની પંક્તિ થઈ સ્થિર થઈ જાય છે. દરેક સર્જકની કલમ કલ્પનાની વાટે શબ્દોના સહારે પ્રકટે છે, પરંતુ એની કલ્પના ક્યાંક ને ક્યાંકથી એની અનુભૂતિઓને પકડી લે છે અને મહદ્ અંશે અચેતન મનમાં સંગોપિત અદૃષ્ટ ઘટનાઓ અને મનમાં ઊછરેલી વાતો કલ્પનાનો દોર પકડી છવાઈ જતી હોય છે.

૧૯૪૬ ના આખરના દિવસો હતા. પુત્ર નવરોઝ માતાના ઉદરમાં ઊછરી રહ્યો છે ત્યારે કલ્પનાનો જાદુ અમૃતાના વિચારો પર છવાયેલો હતો. અમૃતા કહે છે.:

એવી અનેક ઘટનાઓ વાંચી હતી કે સ્ત્રી મા બનવાની હોય ત્યારે જે પ્રકારની છબીઓ જોતી હોય કે એ મનમાં જેવા રૂપની કલ્પના કરતી હોય, એવો જ બાળકનો ચહેરો થઈ જાય છે. મારી કલ્પનાએ જાણે દુનિયાથી છુપાઈને ધીરેથી મારા કાનમાં કહ્યું: ‘જો હું સાહિરના ચહેરાનું આખો વખત ધ્યાન

ધરું તો મારા બાળકનો ચહેરો એના જેવો થશે.’

જાણું છું, જે જિંદગીમાં નહોતું મેળવ્યું, એને પામવાનો આ એક ચમત્કાર જેવો પ્રયત્ન હતો.

ઈશ્વરની જેમ સૃષ્ટિ રચવાનો પ્રયત્ન.

દીવાનગીની એ દુનિયામાં ૩૭ જુલાઈ, ૧૯૪૭ના દિવસે બાળકનો (નવરોઝનો) જન્મ થયો. અમૃતા કલ્પનાની સૃષ્ટિમાં ઈશ્વરીય શક્તિ હોવાનો વિશ્વાસ દટ કરી રહી. પુત્રના ચહેરા સાથે એ કલ્પના પણ ઊછરતી રહી કે એનો ચહેરો ખરેખર સાહિરને મળે છે.

ખેર, દીવાનાપણાના અંતિમ શિખર પર પગ રાખીને હંમેશાં ઊભા રહી શકાતું નથી. પગને બેસવા માટે ધરતીનો ટુકડો જોઈએ એટલે પછીનાં વર્ષોમાં હું એનો ઉલ્લેખ એક પરીકથાની જેમ કરવા લાગી.

એક વાર આ વાત મેં સાહિરને પણ કહી, પોતાની પર જ હસતાં હસતાં, એની બીજી કોઈ પ્રતિક્રિયાની ખબર નથી. કેવળ એટલી ખબર છે કે તે સાંભળીને તે હસવા લાગ્યો અને એણે ફક્ત એટલું જ કહ્યું: ‘વેરી પુઅર ટેસ્ટ!’

સાહિરની આ પ્રતિક્રિયા કદાચ એનો પોતાના માટેનો મૂલ્ય અંક કે એ પોતે સુંદર નથી એ વિચારમાંથી ઉદ્ભવ્યો છે અને એથી જ એ ‘પુઅર ટેસ્ટ’ની વાત કરે છે.

આવી જ એક અન્ય ઘટના. એકવાર સાહિર અમૃતાની દીકરીને ખોળામાં બેસાડી વાર્તા કહે છે.

‘એક કઠિયારો રાત-દિવસ જંગલમાં લાકડાં કાપતો હોય છે. એક દિવસ કઠિયારાએ જંગલમાં એક રાજકુમારીને જોઈ. એ સુંદર રાજકુમારીને જોઈ કઠિયારાને થયું એ રાજકુમારીને લઈને ભાગી જાય...’

દીકરી ધ્યાનપૂર્વક વાર્તા સાંભળી રહી છે. અમૃતા હસી રહી હતી અને વાર્તા આગળ વધે છે.

‘એ તો હતો કઠિયારો. એ રાજકુમારીને દૂર ઊભા ઊભા ફક્ત જોઈ રહ્યો છે અને પછી ઉદાસ થઈને ફરી લાકડાં કાપવા લાગ્યો અને દીકરી કહે છે:

‘હા મેં પણ જોયું’તું. કોણ જાણે એણે આમ કેમ કહ્યું, સાહિર હસતો હસતો મારી સામે જોવા લાગ્યો: ‘જોઈ લો, આ પણ જાણે છે.’:

સાહિરે પછી એ ખોળામાં બેઠેલી મારી દીકરીને પુછ્યું : ‘તેં આ કઠિયારાને પણ જોયો હતો ને ? એ કોણ હતો?’

બાળકી પર એ વખતે કોઈ દેવવાણી ઊતરી હતી કદાચ, એ બોલી : ‘તમે.’ સાહિરે ફરીથી પૂછ્યું : ‘અને એ રાજકુમારી કોણ હતી ?

‘મમ્મા!’- બાળકી હસવા લાગી, સાહિર મને કહેવા લાગ્યો: ‘જોયું, બાળકો બધું જાણે છે.’

કેટલાંય વર્ષો પછી અમૃતા ૧૯૬૦માં મુંબઈમાં હતી. રાજેન્દ્ર સિંહ બેદી અમૃતાના ખાસ મિત્ર. ઘણુંખરું એ મળતા. એક સાંજે વાતોવાતોમાં બેદીસાહેબ અચાનક પૂછી બેઠા કે, પ્રકાશ પંડિતને મુખે એમણે સાંભળ્યું હતું કે નવરોઝ સાહિલનો દીકરો છે...

એ સાંજે મેં બેદીસાહેબને મારા દીવાનાપણાની એ દુનિયા સંભળાવી કહ્યું: એ કલ્પનાનું સત્ય છે, હકીકતનું સત્ય નથી.

એ જ દિવસોમાં તેર વર્ષના નવરોઝે એક દિવસ પુછ્યું :

‘મમ્મા! એક વાત પૂછું? સાચેસાચું કહીશ?’

‘હા.’

‘શું, હું સાહિર અંકલનો દીકરો છું!’

‘ના’.

‘પણ જો હોઉં તો કહી દો, મને સાહિર અંકલ ગમે છે.’

‘હા દીકરા, મને પણ ગમે છે, પણ જો એ સાચું હોત તો તને જરૂર કહી દીધું હોત.’

સત્યનું એક બળ હોય છે, એટલે મારા દીકરાને વિશ્વાસ બેઠો.

વિચાર આવે છે - કલ્પનાનું સત્ય નાનું નહોતું, પરંતુ તે ફક્ત મારે માટે હતું. એટલું કે તે સત્ય સાહિરને માટે પણ નહોતું.

લાહોરમાં સાહિર અમૃતાને મળવા આવતો. આવીને તે ચૂપચાપ સિગારેટ પીધા કરતો. એ અર્ધી સિગારેટ પી ને રાખદાનીમાં બુઝાવી દેતો. પછી નવી સિગારેટ સળગાવતો અને એ જતો. ઓરડામાં અર્ધી પીધેલી સિગારેટના ટુકડા પડ્યા રહેતા. અમૃતાને એના હાથને સ્પર્શવાની ઈચ્છા થતી, પરંતુ એના સંસ્કાર એને રોકી લેતા અને ત્યારે કલ્પના એની મદદે આવતી. સાહિરના ગયા પછી અધપીધેલી સિગારેટના ટુકડા ભેગા કરી એક ખાનામાં મૂકી રાખતી. એકલી બેઠીબેઠી અમૃતા સિગારેટના ટુકડા એની આંગળીઓ વચ્ચે પકડી રમાડતી અને સાહિરના હાથનો કાલ્પનિક સ્પર્શ અનુભવતી.

સિગારેટ પીવાની આદત ત્યારથી અમૃતાને પડી. સિગારેટ પીતાં સિગારેટના ધુમાડામાં એ સાહિરના સાનિધ્યનો કાલ્પનિક અનુભવ કરતી.

અમૃતાની નવલકથા ‘એક થી અનિતા’માં આ કલ્પનાની અનુભૂતિ એણે ઉપસાવી છે.

લાગે છે - કલ્પનાની એ દુનિયા ફક્ત એની જ હોય છે જે એને સરજે છે, અને જ્યાં એને સરજવાવાળો ઈશ્વર પણ એકલો હોય છે.

એકલતામાંથી જ આ સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ થઈ. ત્યારે એકલતા કોઈ ભયનો અભિશાપ ન હતી કે ન હતું એ આનંદનું અસ્તિત્વ. એક જીવના વિભાજનથી આ સૃષ્ટિનું સર્જન કર્યું સર્જનહારે. સૃષ્ટિની રચનાનો એ ઇતિહાસ. માટીમાંથી જ માણસનું શરીર બન્યું. માટીનો જ છે આ ઇતિહાસ. સમયનું ઐતિહાસિક અસ્તિત્વ.

અને અમૃતા વાત કરે છે એક લેખકની. એક એવા લેખકની જેનું કૃત્ય બે અલગ પાસાંમાં વહેંચાયેલું છે અને આ લેખક એના સ્વીકૃત કર્તવ્ય વચ્ચે ઇમાનદારીપૂર્વક જે સંતુલન જાળવે છે એ લેખકને આદરપાત્ર બનાવે છે. આ લેખક છે નેપાળના નૈવારી લેખક સાયમી ધૂસવાં. ધૂસવાં છે એમની એલચી કચેરીના સાંસ્કૃતિક મંત્રી. એમનું વ્યક્તિત્વ રાજકીય હોદ્દા અને એક લેખક વચ્ચે વહેંચાયેલું છે. એમનાં રાજકીય હોદ્દાની રૂએ એ દિલ્હી આવે છે. અમૃતા કહે છે:

નેપાળના નૈવારી લેખક સાયમી ધૂસવાં લાગ્યું કે એમના અંતરનો લેખક એમના જ્યારે પોતાની એમ્બેસીના કલ્ચરલ સેક્રેટરી ડિપ્લોમેટિક હોદ્દાથી મોટો છે. બની દિલ્હી આવ્યા, ત્યારે થોડી જ મુલાકાતમાં

એમનો આ આંતરિક વિરોધાભાસ એમને માટે પીડાજનક હતો. અમણે પોતાની મૂંઝવણો, મૈત્રી સંબંધે અમૃતા સાથે વહેંચી. અમૃતા કહે છે એ જ્યારે પણ મૂંઝવણ અનુભવતા ત્યારે એ એની પાસે આવી જતા અને એક મિત્ર પાસે મૂંઝવણો વ્યક્ત કરી હળવા થતા. જો આવી ન શકે તો એ ફોન તો કરતા જ.

અમૃતાએ ધૂસવાંની અંગત મૂંઝવણ સંબંધે એક વાર્તા લખી ‘અદાલત’. અમૃતા એનાં વિદેશી પાત્રોને અનુલક્ષીને એક પુસ્તક તૈયાર કરી રહી હતી ‘પંજાબસે બાહરકે પાત્ર’. આ પુસ્તકની દરેક વાર્તા નીચે એ વાર્તાનું પાત્ર જે દેશનું હોય એ દેશના નામનો ઉલ્લેખ કરેલ છે. અદાર વાર્તાઓના આ સંગ્રહમાંની એક છે સાયમી ધૂસવાંના પાત્રની આસપાસ ગૂંથાયેલી વાર્તા ‘અદાલત’. વાર્તાની નીચે એમણે દેશનું નામ લખ્યું નેપાળ. પુસ્તક પ્રેસમાં મોકલતાં અમૃતાએ એની જાણ ધૂસવાંસાહેબને આપી. ધૂસવાંસાહેબે અમૃતાને કહ્યું કે વાર્તાની નીચેથી નેપાળનો નામોલ્લેખ કાઢી નાખે અને એની જગાએ કોઈ અન્ય નામ

લખી દે કારણ કે એક ડિપ્લોમેટ હોવાથી એમને મુશ્કેલીઓ આવી શકે. અમૃતા ધૂસવાંસાહેબને કોઈ તકલીફ પડે એવું કદીય ન કરે અને એણે નેપાળની જગાએ ‘આસામ’ શબ્દ લખ્યો. પુસ્તક છપાયું. ધૂસવાંસાહેબે એ જોયું અને એમણે એક નોંધ લખીને અમૃતાને આપી અને કહ્યું કે અમૃતા જ્યારે એની આત્મકથા લખે ત્યારે આ નોંધ એમાં જરૂરથી સામેલ કરે. શું છે એ નોંધ:

‘આ વાર્તા ધૂસવાંની છે. પરંતુ સાંસ્કૃતિક સહચારી એક માનનીય, એટલા ડરપોક અને કાયર છે કે આ વાર્તાને અજાણી બનાવવા

માટે પોતાના દેશ નેપાળને ભારતનું એક રાજ્ય આસામ બનાવવાનું એણે સ્વીકાર્યું.’
૧૬-૧૧-૬૩ ધૂસવાં સાયમી

અને અમૃતા લખે છે:

એ દિવસે ધૂસવાં મારી દૃષ્ટિમાં વધુ ઊંચા થઈ ગયા. એ એમનાં અંતરના લેખકની

ઈમાનદારીનો આગ્રહ હતો. મેં આદરથી માથું નમાવ્યું.

અમૃતા પ્રીતમનો વાર્તા સંગ્રહ ‘એક શહેરનું મોત’ છપાઈ ગયો. અમૃતા એની સંવેદના, લાગણીઓ વ્યક્ત કરતાં લખે છે:

આમ તો મારી દરેક વાર્તાના પાત્રની સાથે મારી ભાગીદારી છે, વાર્તા લખતી વખતે હું એનું દુઃખ મારા દિલમાં સહન કરું છું. એનું નસીબ કેટલાક સમય માટે મારું નસીબ બની જાય છે. અને આ પ્રકારની

ભાગીદારી શાશ્વતનો એક ટુકડો બની જાય છે. પરંતુ ધૂસવાં જેવું પાત્ર મારામાં કેવળ પ્રેમ અને સહાનુભૂતિ જ નહીં પોતાને માટે આદર પણ જન્માવે છે.

‘ધૂસવાં સાયમી’ એક લેખકથીએ વિશેષ એક સંનિષ્ઠ, ઈમાનદાર માનવી છે. આજે જ્યારે સાહિત્યમાં ઉઠાંતરીનો પણ રચયિતાને જરા જેટલો ક્ષોભ નથી થતો ત્યારે ધૂસવાં સાયમીની સંનિષ્ઠા અને માનવીય ગરિમા પ્રત્યે આદરથી નતમસ્તક થઈ જવાય છે. ‘સલામ ધૂસવાં સાહેબ’.

(ક્રમશઃ)

હવે પછી : કડવા, મધૂરાં અનુભવો

સંપર્ક : ૯૩૨૩૫ ૪૧૩૫૧

કચ્છ - બાડા

પ્રતિભાવ - પ્રતિસાદ

આ વિભાગમાં છપાયેલ પત્રો સાથે તંત્રીઓ સહમત છે એમ માનવું નહીં - તંત્રીઓ

પગદંડી ઑગસ્ટ ૨૦૨૪ અંક

પગદંડી ઑગસ્ટ, ૨૦૨૪ બાબત મારા વિચારો રજૂ કરું છું. તંત્રીશ્રીએ આપણા સમાજના નબળા વર્ગોને અપાતાં આર્થિક અનુદાનો બાબત પોતાનું મંતવ્ય રજૂ કરેલ છે. હું માનું છું કે આવાં અનુદાનો માણસને ઓશિયાળો, પાંગળો બનાવી દે છે. મને લાગે છે સમાજના આર્થિક રીતે નબળા પરિવારોને અનુદાન આપવા કરતાં એમને નાના ઉદ્યોગો, ગૃહઉદ્યોગોની ટ્રેનિંગ આપી ઓછા વ્યાજની લોન આપી પગભર કરવા.

બીજું, તંત્રીશ્રી હાલના સમયમાં ધાર્મિક - સામાજિક પ્રસંગોએ પૈસાનું પ્રદર્શન કરી ખોટી રીતે પૈસા વ્યર્થ ઉડાડી દેવાનું વલણ ખરેખર સમાજ માટે સારું નથી. એક તો પૈસાનો વેડફાટ થાય છે અને આપણે સ્થાનિક પ્રજાની નજરોમાં પણ આવીએ છીએ, જે ખરેખર જોખમકારક છે. પણ એનો કોઈ ઈલાજ નથી. એક સમય આવશે જ્યારે 'વાર્યા ન વરે હાર્યા વરે'.

શ્રી લીલાધરભાઈએ 'પારકર કોળી' સમાજની દીન અવસ્થાનું હૃદયદ્રાવક વર્ણન કર્યું છે. મારા મત મુજબ કચ્છમાં મજૂરોની

કમી છે. ખેતીકામ, બાંધકામ વગેરે કામો માટે મજૂરો મળતા નથી. મારું સૂચન છે કચ્છનાં દરેક ગામોમાં ગ્રામપંચાયતની રજા લઈ ૪/૫ કે વધુ પરિવારોને ગામ બહાર ઝુંપડાં બાંધી દેવા, જેથી મજૂરો મળી રહે અને બાળકોને શિક્ષણ પણ મળી શકે.

શ્રી વસંત શાહના લેખ "સૂનું કચ્છ-સૂના ફળિયાં"માં કચ્છથી આપણું પલાયનનું વર્ણન કરેલ છે. આપણે MIGRETIVE પ્રજા છીએ. રાજસ્થાનથી સિંઘ અને ત્યાંથી કચ્છમાં આવ્યા અને હવે મુંબઈ જેવાં શહેરોમાં આપણું 'Migration' થયું. મુંબઈની જાહોજલાલી છોડીને આપણી પ્રજા કચ્છ તરફ નહીં વળે. એક રસ્તો છે કે ગામેગામ નાના નાના ઉદ્યોગો, ગૃહઉદ્યોગની સ્થાપના થાય તો થોડા પરિવારો કદાચ કચ્છ તરફ પ્રયાણ કરે.

શ્રી હેમાબેન વીરાનો લેખ "માતૃત્વ અને પિતૃત્વ"નો મહિમા મા-દીકરાઓ દ્વારા એમનાં વૃદ્ધ મા-બાપને વૃદ્ધાશ્રમમાં ધકેલી દે છે. એ બાબત પોતાનું દુઃખ વ્યક્ત કર્યું છે. આના માટે જવાબદાર છે બાળકોનું અંગ્રેજી શિક્ષણ, T.V. સિરિયલોના અને

મોબાઈલ. પહેલાંના જમાનામાં સંયુક્ત કુટુંબ હતાં. બાળકોને શું સાચું શું ખોટું એવા સંસ્કાર અપાતા, ધાર્મિક અને સામાજિક સંસ્કારો દાદા-દાદી બાળકોમાં પરોવતા.

- શ્રી સંજયભાઈના લેખ 'ટિકિટ'માં પણ ઉપરોક્ત કારણો જવાબદાર છે એમ

મારું માનવું છે. મારા મત મુજબ ટિકિટ ન કઢાવનારો ને ફક્ત પૈસાની પેન્ટટી જ નહીં પણ શારીરિક સજા જેવી કે જાહેરમાં દંડ-બેઠક કરવાની સજા પણ આપવામાં આવે તો બાકીના ડરથી થોડા લોકો ટિકિટ કઢાવશે.

- જયંત ગણાશી જાગણી

પગદંડીને પત્ર

આ વિભાગમાં છપાયેલ પત્રો સાથે તંત્રીઓ સહમત છે એમ માનવું નહીં - તંત્રીઓ

૨૦૨૪, જુલાઈ માસના 'પગદંડી'ના અંકમાં શ્રી લીલાધરભાઈ 'અધા'નો લેખ ખૂબ માર્મિક અને મનન કરવા યોગ્ય છે! ભગવાન સ્વયં સામે આવી ગયા ત્યારે પાદરી એમને તુરંત પાછા સ્વર્ગમાં જવા માટે કહે છે! કારણકે સામાન્ય જનતા જો ખરેખર આ ઓચિંતા આવેલ ભગવાનને સાચા માની લે તો એમની દુકાન બંધ થઈ જાય!

“દરશન દો ઘનશ્યામ મોરી અખિયાં ખ્યાસી રે”

“દૂરથી આવ્યા દાદા દરીશન દો”,

આવાં અનેક ગીતો આપણે સાંભળીએ છીએ જ્યાં ભગવાનને રૂબરૂ આવી દર્શન દેવા વિનંતી કરાય છે!!

હવે વિચારો કે શું આપણા ભગવાન મહાવીરસ્વામી, સંસાર ત્યાગી વનમાં વિચર્યા

એ સ્વરૂપે કદાચ ખરેખર આપણી સામે આવે તો શું એમને ઓળખી શકશો? ભગવાન તરીકે સ્વીકારી, દર્શન કરશો કે પછી આ કથામાં લખ્યા પ્રમાણે ચાર-છ જણા ભેગા થઈ, પાગલ ગણી અને ધર્મની અવહેલના કરનાર ઢોંગી ગણી, મારીને હાંકી કાઢશો? દર્શન આપવા જોરશોરથી ગીતો/ભજન ગાઈ, ભગવાનને દર્શન આપવા શા માટે અહીં બોલાવવા ! સાચે જ ઈશ્વરના રૂબરૂ દર્શન કરવાની ઈચ્છા હોય તો આસપાસ નજીકમાં જ તપાસ કરી જોજો! કોઈ એકાદ દીન-દુખિયામાં એમનાં દર્શન થશે! યોગ્ય સ્વાગત સાથે ભક્તિ કરજો, પ્રભુદર્શનનો અમૂલ્ય લાભ મળી જશે!

ખૂબ સુંદર લખ્યું અધા! અભિનંદન!

સાદર પ્રણામ

- વસંત કચ્છ કેસરી

ભર્મિલહર

સંપાદક : વિશન નાગડા

મિઠા,

કાનો-મંતર વિગરજે કચ્છી શબ્દો જાતરામેં પાં ઘણો પંધ વઢ્યા. હાણો ત મથલકે ઓડા અયૂં. ગે મોણોં પાં “વધ” તે નજર વિધી. ‘વધ’ જે અરથેમેં “વધઘટ” પ નૉરઈ!

૧) વધ - વધ, વૃધ્ધિ, વધારો ૨) વધઘટ-વત્તું-ઓછું થવું તે. ૩) વધઘટ- ઓછું જ પાં નોંધ ગેડી. વધ કીં ઈતરેમેં પતેં?!

૧) વધ (સ્ત્રી) - પિરસાતું, નાતવરાને અંગે ઘેર મોકલાતું ભાણું (f.) a tiffin sent to person's home when (the person is not able to come for mass food of a community)

૨) વધ વધ (અ.) - પુષ્કળ થઈ રહે તેમ (adv) Sufficiently

(વાક્ય) “ધિલવારે માડૂજે ઘરેં વીયાં વે ત મિડે વધવધ જ થીયે ।”

૩) વધ-સધ (સ્ત્રી) - વધ્યું હોય તે (f) excess

(વાક્ય) જિમાણવારમેં જિકીં વધસધ વે સે ગરીભેંકે રિઈ ડીજા, કેજીક આંધ્રી ત ઠરે!

પનપટી: ભાસા મથે જીં લોકવાણી જો વડો ઉપકાર વે તો તીં ઉચ્ચ કક્ષા જે સર્જકેજો વડો કમ વે તો. ‘વધવધ’ જી ગાલ કંધે “વધવધાણી” શબ્દ સંભરી આયો! (જેજો અરથ થીયે તો “હરીફાઈ” ને કવી તેજ સંભરેઆ. (સામાન્ય રીતે આઉં સંભાર્યા લિખાં પણ જડે તેજ સંભરેં તડે ઉનીજી શૈલી પણ જાધ પે, ઊ “સંભરેઆ” લિખંધા વા!!

કવિ લિખેંતા

“હિતે વધવધાણી જો છે નાંય છતાં”

“તેજ” કોય કેંકે રસે નતો!”

તેજ જેડા ઊજાસજા કવી જ હેંડી લાઘવભરઈ ચોટડૂક ગાલકે આરખી સર્ગો. કવિ સચા જ અઈં, માડૂએંકે મૂર હરીફાઈ સધ, વોધ કરેમેં જ ઈતરી મજા અચેતી (લુછ ભુછડી) જે પોય રસેમેં ઉનીકે રસ ક્યાંનું વે?

ભલેં તડેં અઈં વધકે રસજા ને કીં વેં ત કુછાઈજા.

- વિશન

મો.: ૯૮૨૦૪૫૬૮૯૯

‘હુલ્લાડ એક જવાબ’

પહોંચા દો દિલકે ગહેરાઈયોંમેં,
દો શબ્દ યે પ્રેમ ભરા,
ન પૂછે કોઈ કિસીસે,
યે આજ ઇન્સાં કયું ગીરા?

બગાવત યે કૈસી બની?
અપનોંકા હી ઘર ફોડ દે!
તું ભી જલેગા ઈસ આગમેં,
અગર સમજા હૈ તો સોચ જરા?

અંત કોઈ નહિ હૈ ઈસકા,
ચાહે કિતની દૌડ લગા લે?
મૌત કી ફીક સભી કે મનમેં,
કયા ઈસ ચિંતાસે તું નહિ ડરા?

કોઈ લડતા યહાં હથિયારોંસે,
કોઈ લડતા યહાં વિચારોંસે,
નહીં લડતા વો પૂછતા હૈ!
આજ કિસકા કિતના મરા?

બનાયા જીસકો લૂંટા ઉસીકો,
આજ યહાં એક માલીને.
ઉજાડ દિયા અપના હી બગીચા,
જો કભી વો થા હરા!

રોતી બહેનાં રોતી માંએં,
મીટ ચૂકી હૈ માંગ સિંદૂર,
નમાજ પ્રાર્થના ભૂલ ગઈ હૈ,
આજ યહાં હર ઘરકી મીરા!

પૂછ લે અપને મનકો આજ,
કયા તું ગુનોગાર નહીં ?
હો જાયેગી શાંતિ અમનકી,
બનકે ઈન્સાં જો વાપસ ફીરા.
ન પુછે કોઈ કિસીસે,
યે આજ ઇન્સાં કયું ગીરા?

પ્રવીણા ગોગરી (પ્રેમ) - દહીંસર
ફોન : ૨૮૯૫ ૩૪૫૯

.....

ચિંધા રખાં નતો

રોજ ઊઠી ખેતર ખેડીયાંતો.
નેં કરમેં જા બિજ પોખીયાંતો.
કંડો ઊગધો મોલ, તેજી ચિંધા રખાં નતો.

નિઢે વડે કે પિંઢજા ગણીયાંતો,
લાગણીયેજીયું હડું બધીયાંતો,
કેર કેડા કઢે બોલ, તેજી ચિંધા રખા નતો.

ચંગો ભલો મિણીજો ઈચ્છીયાંતો.
ચીંધો વે ભલો, ત કેર ખોટો બોલાંતો,
ભલે વજે પાપજો ઢોલ, તેજી ચિંધા રખાં નતો.

ઊંગી રૂંગા ‘કુસુમ’ આંધરી ઠારીયાંતો,
પિંઢજે કરમેં તેં ભરોસો કરીયાંતો,
ભલેં કય કો છોલ, તેજી ચિંધા રખાં નતો.

કુમુસ ગાલા....‘કુસુમ’
ભોજાય.

મુસાફરી

આજ છોડી કાલ માટે એ જ છે મુસાફરી.
ક્યાં લખ્યો ધામો લલાટે એ જ છે મુસાફરી.
દોડતી આ જિંદગી શોધે વિસામો બેસવા,
ઓટલો મળશે જે વાટે એ જ છે મુસાફરી.
બંગલા, ફૂટપાથ કિસ્મતના બધાયે ખેલ છે.
આખરે સૂવું અઘાટે એ જ છે મુસાફરી.
પારકાંને પ્રેમ મળતો ખુદનાં થાતાં દૂર જે,
લોહીના સંબંધ સાટે એ જ છે મુસાફરી.
'દિવ્ય' સંજોગે જ નિર્ભર જ્યાં વિયોગો ને મિલન,
કાળ ગતાર્તાને સપાટે એ જ છે મુસાફરી.

- દિવ્યા દેદિયા 'દિવ્ય'

મો. : ૯૩૨૦૦૦૬૨૯૩, મુંબઈ /વડાલા

.....

ધીંગો ધિલ ધી જો.

અધ જીંદગી માયતરેં, અધ સાવરેં પિઈ ગુજારે,
બ અધ ભેરા કરે, નીંગરી સજો જીંદગી સંભારે.
મા પેજો હેજ ખણી, છરેં માયતરેં જી મોલાત,
વસાયને ઘર વલપસે, મથાં વીયા પિંઢજા વેઢારે,
અવડિસકે ડિસ ભનાયને, ચમક વતાય ચોધારી,
રખી હીયેમેં હાંમ, પારકા પિંઢજા સમજીને પારે.
જીંદગી વિજી જોખમમેં, પીડા ડે પિંઢકેજ,
સાંચાય રખી સજણોજી, ઈ વેરીકે કે વારે.
ચતુરાઈ ઇનજે ચિતમેં, વરી ખુમારીજી ખાંણ,
ઈમાન રખી ઊરમેં, મિણીકે નંજરસેં ન્યારે.
ધીંગો ધિલ ધી જો, સે માયતરેંજો રખે માન,
'અગમ' ચેં મોન રિઈને, પિંઢજે મનકે વિઠી મારે.

- આસમલ ધુલિયા "અગમ"

છડે વેબો

અસીં આંજી અખીંમેં પ્રેમજા સાગર છડે વેબો,
આસાંજી વાટ ન્યારિંધો અસીં ઉભર છડે વેબો.
હજારું તારલા આંકે ડિસાંધા સાવ જાંખા હી,
આસાંજી જાધજો એંડો અસીં ચંધર છડે વેબો
ફિરેં મર પાનખર પડખો જલે પગ પગ અસાં ભેરો,
અસીં તા તોય નીરોછમ અસાંજો ઘર છડે વેબો.
અસાંકે મોંત કુર મારે? અખીં આં પ્રેમ જો પીધો,
અસીં આંમે અસાંજી જીયરી ઉમર છડે વેબો.
અસીંતા જાત જોગીજી "જયુ" મનમોજમેં ફિરધલ,
ન જાણો કેર આંજે ગોઠજો મિંધર છડે વેબો.

- 'જયુ' ભાનુશાહી

(પુસ્તક - અખીયું - ૨૦૦૭)

.....

સહારો

હાથ એમનો માગો છે સહારો હાથનો,
એક હળવો સ્પર્શ તારા સાથનો.
કાંપતો હશે કરમાં ડંગોરો, તો,
બંધાવજે વિશ્વાસ તારા સંગાથનો
લઈ જઈશ એક કદમ પાર એમને,
માર્ગ પરબારો થશે તારા પંથનો.
રાખે અટલ વિશ્વાસ એમનાં નયન,
આધાર અણધાર્યો દેજે મીઠી બાથનો.
સગપણ હો ન હો શું ફરક પડે!
આવકારો દિલથી દેજે તથ્યનો.

- ભાનુબેન સાવલા 'ભદ્રા'

२०२४मां विदेश भएवा गयेला विद्यार्थीओनी यादी

COMPILED BY : DR. ELA MANOJ DEDHIA (GUNDALA) | SHUBHADA JATIN GALA (MOTA ASAMBIA) | SMT. SHEELA SURESH GALA (MAKDA)

STUDENTS GONE TO USA IN AUGUST 2024

DIYAN PRIYAL VIKRAM SAVLA
Village : Koday
Resi. : Matunga

University of Admit :
Santa Clara University
California, USA,
Course : Business and Finance
ISC Science 12th
Bombay Scottish School , Mumbai
Email : savlapriyal@yahoo.in
Mobile : 9833037982

YASHVI JASMINE NILESH GOGRI
Village : Gundala
Resi. : Malad West

University of Admit :
Long Island University Brooklyn
Campus, New York, USA
Course : Masters in
Exercise Science
Bachelor's in Physiotherapy
Seth GS Medical College, Mumbai
Email : yashvigogri@gmail.com,
Mobile : 8369499121

YASH BEENA JAGESH KENIA
Village : Baroi
Resi. : Malad West

University of Admit :
State University of New York
Buffalo, USA
Course : Master of Science in Finance
B.Com and M.com
University of Mumbai
Email : yashkenia6@gmail.com,
Mobile : 9833166604

SAGAR VAISHALI DEEPAK PASAD
Village : Bhojay Resi. : Thane
University of Admit :

Arizona State University
Arizona Tempe, USA
Course : Masters of Science in
Business Analytics Specialisation in
Cloud Computing & Tech Consultant
Bachelor of Science in IT
Mumbai University
Email : sagarpasad3@gmail.com,
Mobile : 8291206014

DHRUTI RITA MUKESH DEDHIA
Village : Kapaya
Resi. : Matunga

University to Admit :
California State University Long
Beach, California, USA
Course : MS in Information Systems
B.Sc.
G N Khalsa College Mumbai
Email : dhrutidedhia17@gmail.com
Mobile : 9082730802

PRATIK MEETA CHETAN SHAH
Village : Lathedi
Resi. : Bhandup West

University to Admit :
Georgia Institute of Technology
Georgia, USA
Course : Masters in Computer Science
B.Tech Mechanical Engineering
Indian Institute of Technology Mumbai
Email : pratik2002shah@gmail.com,
Mobile : 917506500845

PARTH SANGEETA DEEPAK VORA
Village : Bagda
Resi. : Vile Parle East

University to Admit :
Stevens Institute of Technology
New Jersey, USA
Course : Masters in Business
Intelligence and Analytics
B.Sc
Mumbai University
Email : parthvora002@gmail.com,
Mobile : 919819240167

POOJA KALPANA ASHOK MALDE
Village : Luni
Resi. : Kandivali West

University to Admit :
State University of New York
Buffalo , USA
Course : MS in
Rehabilitation Counseling
PG Diploma in Psychological Counseling
Symbiosis Centre for Distance Learning
Email : poojamalde22@gmail.com,
Mobile : 9029135203

MAHIKA RASHMI SANJAY VIRA
Village : Bada
Resi. : Mulund West

University to Admit :
Boston Northeastern University
Massachusetts , USA
Course : Masters in Biotechnology
B.Sc. Biotechnology
Ruia College Mumbai
Email : mahikavira@gmail.com
Mobile : 917045227277

URMI JALPA KALPESH DEDHIA
Village : Pragpur
Resi. : Mira Road

University to Admit :
Carnegie Mellon University
Pennsylvania Pittsburgh, USA
Course : Master of Science in
Artificial Intelligence and Innovation
B.Tech in Computer Engineering
D. J. Sanghvi College of
Engineering, Mumbai
Email : urmidedhia.tech@gmail.com
Mobile : 8291791759

KARAN DEEPA MANISH GADA
Village : Bada
Resi. : Chunabhatti West

University to Admit :
Illinois Institute of Technology
Illinois Chicago, USA
Course : Masters in Computer Science
Bachelors of Engineering in
Electronics & Telecommunication
Vivekananda Education Society of
Information & Technology, Mumbai
Email : karangada15@gmail.com
Mobile : 9930636647

MOKSHIT SHEELA HITENDRA GALA
Village : Makda
Resi. : Kandivali East

University to Admit :
San Diego State University
California San Diego, USA
Course : Masters in Computer
Science - Information Technology
K.J. Somaiya Institute of
Technology Mumbai
Email : mokshitgala@gmail.com
Mobile : 919833056965

KRISH BHAVANI NIRAJ SHAH
Village : Nangapur
Resi. : Ghatkopar East

University of Admit :
Madison University of Wisconsin
Madison, Wisconsin, USA
Course : Masters in Data Science
Computer Engineering
Sardar Patel Institute of Technology
Mumbai
Email: krishshah1375@gmail.com
Mobile : 919619873735

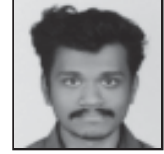
CHINTAN BHARTI RAJESH DEDHIA
Village : Kapaya
Resi. : Mulund(w)

University of Admit :
New York University Tandon School
of Engineering
Brooklyn, New York, USA
Course : Construction Management
Bachelor of Architecture
Lokmanya Tilak Institute of
Architecture & Design Studies
Email: dedhiachintanofficial@gmail.com
Mobile : 9082434473

NYSA PAAYAL MILIN MARU
Village : Sherdi
Resi. : Juhu

University of Admit :
Long Island Stony Brook University
New York, USA
Course : Applied Mathematics &
Statistics
12th A Levels
Prabhavati Padamshi Soni
International Junior College
Email: nysamaru12@gmail.com
Mobile : 9820791791

TEJAS NEETA DILIP NISAR
Village : Kotda Roha
Resi. : Kalwa

University of Admit :
George Washington University
Washington, USA
Course : MS in Data Analytics
BE
K.C. College of Engineering &
Management Studies & Research
Email: tejasnisar2000@gmail.com
Mobile : 9920353026

PARV ANJU TUSHAR MARU
Village : Lakhapur
Resi. : Goregaon East
University to Admit :

University of California Riverside
California, USA
Course : Masters of
Business Analytics
Bachelors of Engineering in
Information Technology
Shah & Anchor Kutchhi
Engineering College
Email: parvmaru74@gmail.com
Mobile : 918828000000

DEVANSHI JAGRUTI HITESH CHHEDA
Village : Ratadiya (Ganeshwala)
Resi. : Malad West
University to Admit :

University of Southern California
California, USA
Course : Post-Professional Master's
in Occupational Therapy
Bachelor in Occupational Therapy
Seth Gordhandas Sunderdas
Medical College & King Edward
Memorial Hospital
Email: devanshichhedha18@gmail.com
Mobile : 9890109552

PARTH DEEPIKA PARAG DEDHIA
Village : Bhujpur
Resi. : Ghatkopar East

University to Admit :
Georgia Institute of Technology
Atlanta, USA
Course : Masters in Supply Chain
Engineering
B. Tech in Mechanical Engineering
K. J. Somaiya College of
Engineering, Mumbai
Email: parthdedhia16@gmail.com
Mobile : 9930035100

KRISHIKKA URVEE JIGAR SAWLA
Village : Durgapur
Resi. : Vile Parle west

University to Admit :
San Francisco Santa clara University
California, USA
Course : Business Management
12th
Jamnabai Narsee School, Mumbai
Email: urveesawla@hotmail.com
Mobile : 9820731313

KRUTI NEETA DIPESH PASAD
Village : Dedhia
Resi. : Dombivli East

University to Admit :
University of Maryland, Baltimore
USA Maryland Baltimore
Course : Masters in Pharmaceutical
Sciences

Bachelor in Pharmacy
Dr. Bhanuben Nanavati
College of Pharmacy
Email : krutipasad01@gmail.com
Mobile : 9702664999

KHUSHI FALGUNI DINESH SHAH
Village : Bidada
Resi. : Pune

University to Admit :
Lafayette Purdue University
USA Indiana West
Course : Masters in Statistics

BE in IT
Pune Institute of Information
Technology
Email : khushidshah@gmail.com
Mobile : 9607404256

ADITYA MEETA KETAN GOSAR
Village : Bada
Resi. : Dadar West

University to Admit :
American Film Institute
Conservatory - California, USA
Course : Masters of Fine Arts in
Cinematography

Bachelor of Arts in Film Television
and New Media Production
Usha Pravin Gandhi College of Mgmt
Email : aditya.gosar@gmail.com
Mobile : 8879580857

BHAVYA MAMTA RAJESH SHAH
Village : Ramania
Resi. : Kandivali

University to Admit :
TEMPE
Arizona - USA
Course : Masters in Data Science

Bachelor of
Information Technology
KJ Somaiya College Mumbai
Email: bhavyashah18.bs@gmail.com
Mobile :

DALIKA DINA DINESHI DHAROD

Village : Patri
Resi. : Vile Parle West,

University to Admit :
Harvard University, Boston, USA
Course :Master of Architecture

Master of Architecture II (MARCHII)
Kamla Raheja Vidyaniidhi Institute for
Architecture and Environmental
Studies (KRVA)
Email : dalikadharod25@gmail.com
Mobile : 9820729129

DARSHIL NEELAM SANJAY LAPASIA

Village : Koday
Resi. : Dadar West

University to Admit :
Illinois institute of Technology
Chicago, USA
Course : Masters in Finance

Bachelor in Business Management
Lala Lajpat Rai collage
Email : darshillapasias03@gmail.com
Mobile : 7506526202

DARSHIL LEENA PRAMIT GOGRI

Village : DON
Resi. : Dombivli East

University to Admit :
Northeastern University
Boston, USA
Course : MS in Project Management
(Construction Management)

Bachelors of Architecture
Lokmanya Tilak College of
Architecture and Design Studies
Email : darshilgogri01@gmail.com
Mobile : 9930270008

DHAIRYA HEENA AJAY DEDHIA

Village : NaniKhakhar
Resi. : Mulund West

University to Admit :
Purdue University
West Lafayette Chicago, USA
Course : Masters in Business
Analytics & Information Management

BTech IT
KJ Somaiya College of
Engineering Mumbai
Email : dhairya189@gmail.com
Mobile : 9920601648

DHAIRYE BHAVINI PARESH GALA

Village : Gelda
Resi. : Andheri West

University to Admit :
Davis University of California
California, USA
Course : Masters of Computer Science

Bachelor's of Technology -
Computer Engineering
K.J Somaiya College of Engineering

Email : dhairyegala08@gmail.com
Mobile : 7977283102

JEET ALPA ARUN POLADIA

Village : Bidada
Resi. : Ghatkopar East

University to Admit :
University of Southern California
California, USA
Course : Masters in
Engineering Management

B Tech in Artificial Intelligence &
Data Science
K.J. Somaiya Institute of Technology
Mumbai

Email : jeetpoladia@gmail.com
Mobile : 919819187532

JHEEL LEENA KISHORE GALA

Village : Navinar
Resi. : Ghatkopar East

University to Admit :
North Carolina State University
North Carolina, USA
Course : Masters in Computer
Science

B.Tech in Computer Engineering
K J Somaiya College of
Engineering, Mumbai

Email : jheel0802@gmail.com
Mobile : 9326043621

KHWAAHISH MANISHA SUSHIL SHAH

Village : Punadi
Resi. : Santacruz West

University to Admit :
Georgia Institute of Technology
Georgia, USA
Course : Bachelors in Computer
Science

International Baccalaureate
Diploma Program
Podar International School

Email :
khwaahishshah@gmail.com,
Mobile : 8169276282

MALAV KAJAL ANISH SHAH GANGAR

Village : Tunda
Resi. : Matunga East

University to Admit :
Indiana University Bloomington
Indiana, USA
Course :
Bachelors in Finance & Infotech

ISC Commerce
Shishuvan, Mumbai

Email :
activemind.kajalshah@gmail.com
Mobile : 7506389956

MALAY SNEHAL BHAVESH GANGAR

Village : Moti Khakhar
Resi. : Vashi

University to Admit :
Phoenix Arizona State University
Arizona, USA

Bachelors in Computer Science
HIGH SCHOOL CBSE
NEW HORIZON PUBLIC SCHOOL

Email :
malaygangar06@gmail.com
Mobile : 86573 47870

MAUSAM APARNA BIMAL GALA

Village : Moti Khakhar
Resi. : Ghatkopar West

University to Admit :
University of Rochester
New York, USA
Course : Master in Marketing Analytics

Master in Marketing Analytics
NMIMS

Email :
mausamgala@gmail.com
Mobile : 919987711962

NIDHI MINAL MITESH VORA

Village : Navinar
Resi. : Dadar East

University to Admit :
University of Washington
Seattle , USA
Course : Bachelors in Math & CS

Applied Mathematical & Computing
Sciences

Chennai Public School
Global School
Email : nidhi1vora@gmail.com
Mobile : 919176780088

PEHR PRITI RAKESH HARIA
Village : Sabhrai
Resi. : Santacruz

University of Admit :
Savannah College of Design
Georgia, USA
Course : Bachelor's of Fine Arts

Humanities ISC
Lilavatibai Podar High School

Email: hariapehr@gmail.com
Mobile : 9833814323

SAAKSHI BHAVINI JAYESH DEDHIA
Village : Gadshisha
Resi. : Mulund West,

University of Admit :
University of Southern California
California, USA
Course : Masters of Science in
Applied Economics & Econometrics

BA Economics
Mithibai College (Autonomous)
Email: sakshidedhia07@gmail.com
Mobile : 917021166257

SALONI BEENA ANIL DEDHIA
Village : Talwana
Resi. : Malad East

University of Admit :
Buffalo State University of New York
Buffalo, USA
Course : Quantitative Finance &
Fintech

PGPM in Finance
ICFAI Business School
Email: sadedhia234@gmail.com
Mobile : 919702260666

SIA DIPLE HEMAL SAVLA
Village : Rayan
Resi. : Santacruz East ,

University of Admit :
Duke University
North Carolina, USA
Course : Masters of
Management Studies
Bachelor in Business Administration
(Communication Management)

N. M. College
Email: siahsavla@gmail.com
Mobile : 919920549080

**SIDDHI CHETNA RASHMIKANT
GANGAR**
Village : Bidada Resi. : Mulund West,
University to Admit :

University of Texas at Arlington
Texas Arlington, USA
Course : Masters in
Engineering Management

Masters in Engineering
Management
K. J. Somaiya College of Engineering
Email :
siddhi@omendosurgicals.com
Mobile : 919619595309

SMEET KANCHAN BHAVESH NAGDA
Village : Mothara
Resi. : Ghatkopar West

University to Admit :
Raleigh NCSU
North Carolina , USA
Course : Masters in Computer
Science

Masters in Computer Science
KJ Somaiya College of Engineering
Email : smeetbn@gmail.com
Mobile : 922277432

SMEET DIPTI YOGESH DEDHIA
Village : Bhujpur
Resi. : Pune

University to Admit :
University of Washington
Washington, USA
Course : Masters in Data Science

BTech Data Science & Engineering
Manipal Institute of Technology
Email :
smeetyogeshdedhia@gmail.com
Mobile : 917709634052

TISHA SNEHAL BHAVESH GANGAR
Village : Moti Khakar
Resi. : Vashi, Navi Mumbai,

University to Admit :
University of California Santa Cruz
Santa Cruz California, USA
Course : Bachelors in Computer
Science

CBSE 12th grade
New Horizon Public School
Email : gangartisha@gmail.com,
Mobile : 918291070535

YASHVI NEELAM MEHUL NAGDA
Village : Naredi
Resi. : Chembur

University to Admit :
Hult International Business School
Massachusetts, USA
Course : Masters in Business
Analytics

Master in Business Management
SK Somaiya College of Science &
Commerce
Email : yashvinagda20@gmail.com,
Mobile : 919819600116

KHAYAL MANISHA SUSHIL SHAH
Village : Punadi
Resi. : Santacruz

University to Admit :
Georgia Institute of Technology
Georgia, USA
Course : Bachelors in
Computer Science

International Baccalaureate Diploma
Program Podar International School
Email : khayalsshah@gmail.com

શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ અપડેટ

તા. ૧ એપ્રિલ, ૨૦૨૪ થી ૩૦ જૂન ૨૦૨૪

(માનદ મંત્રીઓ)

❖ બુકબંક :-

તા. ૨૩ જૂન થી ૨૮ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪ દરમ્યાન દર રવિવારે સવારે ૯ થી ૧૧ સેવા સમાજ ચીંચબંદર મુખ્ય સેંટર ઉપરાંત મુલુંડ, બોરીવલી અને વસઈ સેંટર પર પુસ્તકોની આપ-લે માટે બુકબંક ખુલ્લી રાખવામાં આવેલ.

❖ સંજીવની સ્વાસ્થ્ય યોજના:

સતત ૨૮ વર્ષથી ક.વી.ઓ. સમાજને આર્થિક ક્વચ પૂરું પાડતી ભગીરથ યોજનાએ ૨૮મા વર્ષમાં પ્રવેશ કરેલ છે. દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે National Insurance અને IFFCO TOKIO કંપનીને કુલ ૭૫૪૨ મેમ્બરોનું અંદાજે ૨૫ કરોડનું પ્રીમિયમ સ્વીકારવામાં આવેલ.

સંજીવની સ્વાસ્થ્ય યોજનામાં સહભાગી થનાર શ્રી ક.વી.ઓ. દેરાવાસી મહાજન : રોમન વિઝન હોલ અને મહાજનવાડીના રૂમો ફાળવી આપવા બદલ.

શ્રી ક.વી.ઓ. દેરાવાસી જૈન મહાજન અને શ્રી ક.વી.ઓ. સ્થાનકવાસી જૈન મહાજન સંચાલિત સંયુક્ત ખબર-પત્રિકા, સ્થાનિક

સંસ્થાઓ શ્રી ડોંબિવલી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ, શ્રી મુલુંડ ક.વી.ઓ. સમાજ, શ્રી ક.વી.ઓ. દેરાવાસી સંચાલિત સીવીઓડી મેડિકલ સેન્ટર અને શ્રી જીરાવલ્લા દેરાસર (ઘાટકોપર), શ્રી ક.વી.ઓ. જૈન મહાજન બોરીવલી, શ્રી કચ્છ યુવક સંઘ નાલાસોપારા, શ્રી મલાડ કચ્છી જૈન યુવક સમાજ, શ્રી ગોરેગામ ક.વી.ઓ. જૈન પ્રગતિ મંડળ, શ્રી. અંધેરી ક.વી.ઓ. સમાજ, શ્રી સાંગલી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ, શ્રી પુના કચ્છી જૈન સમાજના સંસ્થાના અધિકારીઓ, સંચાલકો જેમણે પોતાની જગ્યા, સ્ટાફ અને સુચારુ વ્યવસ્થા કરી આપવા બદલ.

ગામના મહાજન મંડળ, લતાવાર મંડળ, વિવિધ સ્થાનિક મંડળ, આર્થિક યોગદાન આપનારા દાતાશ્રીઓ પ્રીમિયમ માટે રાહત જાહેર કરવા બદલ.

સેવા સમાજ પર વિશ્વાસ રાખી રિન્યુ કરાવનાર દરેક સભ્યોનો તેમ જ પ્રત્યક્ષ પરોક્ષ રીતે મદદરૂપ થનાર સર્વે કાર્યકર્તાનો શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ હાર્દિક આભાર માને છે.

આ વર્ષે પણ પ્રીમિયમ ભરવા અસમર્થ સભ્યોને સહાય તથા લોનની વ્યવસ્થા કરવામાં આવેલ સહાય કુલ ૩૬ વ્યક્તિઓને રૂ. ૬,૦૫,૫૯૭ અને લોન કુલ ૮૯ વ્યક્તિઓને રૂ. ૨૫,૩૮,૩૧૨ તેમ જ સંજીવની ક્લેમ સામે ૩ વ્યક્તિઓને રૂ. ૨,૩૦,૦૦૦/- ની લોન આપવામાં આવેલ.

❖ **વ્યક્તિત્વ વિકાસ:** શ્રી. ક.વી.ઓ. સેવા સમાજની વ્યક્તિત્વ વિકાસ સમિતિ દ્વારા સમૃદ્ધ જીવન માટે ૧૮ વર્ષથી ઉપરની વ્યક્તિઓ માટે સક્રિય શ્રવણ વર્કશોપનું આયોજન ૧૦ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪ના રોજ વેલબાઈ સભાગૃહ માટુંગા (સે.રે.) ખાતે કરવામાં આવેલ. શ્રી પરાગ રામજી દેઢિયા (પત્રી) દ્વારા આ કાર્યક્રમનું સંચાલન કરવામાં આવેલ તથા માહિતી આપવામાં આવેલ.

❖ **રહેઠાણ યોજના:** તા ૧૫ જુલાઈના રોજ મળેલ મિટિંગમાં ગામ લુણી, લાખાપુર, વડાલા, રતાડિયા ગણેશ, ડોણ, ભુજપુર, કોટડા રોહા, વિંઝાણ, રામાણિયા એમ ૯ વ્યક્તિઓને પોતીકા રહેઠાણ માટે રૂ. ૩૨ લાખની લોન આપવામાં આવેલ.

❖ **સ્ત્રીઉત્કર્ષ યોજના**

તા. ૨૫ જુલાઈ અને ૨૭ ઓગસ્ટના રોજ મળેલ મિટિંગમાં ગામ બાડા, બિદડા, ચૂનડી, દેશલપુર, ડુમરા, પત્રી, રાયધણજરની કુલ ૭ બહેનોને ગૃહઉદ્યોગ કરવા

વિકસાવવા માટે રૂ. ૬,૩૦,૦૦૦ ની લોન આપવા આવેલ.

❖ **કૉમ્પ્યુટર લોન યોજના:** માસ દરમિયાન ગામ દેવપુર, કાંડાગરા (૨) કુલ ૩ વિદ્યાર્થીને ભણવા માટે રૂ. ૯૫,૦૦૦/- રકમની લોન આપવામાં આવેલ.

❖ **શૈક્ષણિક યોજના :** ત્રણ માસ દરમિયાન ઉચ્ચ અભ્યાસાર્થે કુલ ૨૫ વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૩૧,૧૦,૦૦૦/- રકમની લોન તેમ જ વિદેશ અભ્યાસાર્થે કુલ ૩૧ વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૭૮,૬૦,૦૦૦/- લોન વિતરીત કરવામાં આવેલ.

❖ **વૈદ્યકિય રાહત યોજના :** ભુજપુર (૪), કોટડા રોહા (૨), નવીનાળ (૨), મકડા, કાંડાગરા (૨), બાડા (૩), નાંગલપુર (૩), મોટા આસંબિયા (૩), નાની ખાખર, વડાલા, બાંભડાઈ, નારાણપુર, પુનડી (૨), કોટડી મહાદેવપુરી (૨), હમલા મંજલ (૨), બેરાજા, પ્રાગપુર, ભોરારા, ડેપા (૨), ઉનડોઠ મોટી, દેવપુર (૨), બારોઈ, છસરા, કુંદરોડી, મંજલ રેલડિયા, ભોજાય (૩), તલવાણા, ગોધરા, બિદડા, મોટા લાયજા, લાખાપુર, બગડા, ડુમરા, સાડાઉ, મોખા (૨), મેરાઉ (૨), ગુંદાલા (૨) એમ કુલ ૬૩ જરૂરિયાતમંદ ભાઈ-બહેનોને વૈદ્યકિય ખર્ચ પેઠે રૂ. ૧૧,૧૮,૦૧૦/- ની સહાય આપવામાં આવેલ.

અનુદાન - આભાર

તા. ૧ જુલાઈ, ૨૦૨૪ થી ૩૦ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૨૪ સુધી આવેલ અનુદાનની યાદી.

રૂા. ૧૦,૦૦,૦૦૦/- નવનીત ફાઉન્ડેશન,
નવનીત પરિવાર (મોટી રાયણ-દાદર) તરફથી - શૈક્ષણિક લોન ફંડ.

- રૂા. ૨૧૦૦૦/- સ્વ. માતૃશ્રી અમૃતબેન વીરજી ભગવાનજી કુરિયા (તલવાણા)ના સ્મરણાર્થે શ્રીમતી જયશ્રી નવીન કેનિયા (મુંદ્રા) - શૈક્ષણિક લોન ફંડ
- રૂા. ૧૧૦૦૧/- તા. ૮ જુલાઈના ચિ. રિયાના બીજા જન્મદિન નિમિત્તે - શૈક્ષણિક લોન ફંડ
- રૂા. ૫૦૦૦/- શ્રીમતી દિવ્યા મયુર ગાલા (દેશલપુર-મુલુંડ) - બુક બેંક.
- રૂા. ૫૦૦૦/- ગોવાલીયા ટેન્ક સખી મંડળ - વૈદ્યકીય સહાય
- રૂા. ૧૦૦૧/- અ. સૌ. કુસુમબેન તારાયંદ વિસરિયા (કોટડા રોહા- મુલુંડ)ના સ્મરણાર્થે હસ્તે પરિવારજનો તરફથી - વૈદ્યકીય સહાય

દાતાશ્રીઓનો આભાર.

મળેલ અનુદાન નિમિત્તે શ્રી ક.વી.ઓ. સેવા સમાજ દાતાશ્રીઓનો આભાર માને છે. સંસ્થાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં મળેલ અનુદાનમાં આયકર કલમ 80-G બાદ મળે છે.

જિંદગી એ કમ્પ્યુટરમાં ડાઉનલોડ કરેલો પ્રોગ્રામ
નથી કે આપણી મરજી મુજબ ચાલે,
જિંદગી તો રહસ્યમય નવલકથા જેવી છે.
દરરોજ એક પાનું ફરે છે અને
જિંદગીનું નવું સસ્પેન્સ ખુલે છે.

ક્યો શબ્દ ક્યાં બોલવો
એની જ રમત છે સાહેબ,
બાકી આખી દુનિયામાં
કક્કો તો સરખો જ છે...

પથ્થર બનીને ઠે પહોંચાડવાકરતા
આવો એકબીજાને પગથિયું બની ઠેઠ સુધી
પહોંચાડીએ... જીવનમાં સંકટ આવએ તેને
Part of life અને
તે સંકટને હસીને દૂરકરે તેને
Art of life કહેવાય.

જિંદગીનું હોય કે પછી માબાઈલનું
પણ સ્ટેટ્સ એવું રાખો કે
લોકોને કોપી કરવું જ પડે.

સાંત્વન

અવસાન નોંધ

(તા. ૧ ઓગસ્ટ ૨૦૨૪ થી તા. ૩૧ ઓગસ્ટ, ૨૦૨૪)

ચક્ષુદાન : દેહ / ત્વચાદાન : અવયવદાન :

પ્રાર્થના રાખેલ નથી

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે	નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
પ્રભાબેન જાદવજી પ્રેમજી છેડા	૭૦	નાના ભારિયા	કાંદિવલી	સરોજ ખીમજી નરશી ગંગર (શાહ)	૬૬	નાંગલપુર	દાદર
મોરારજી કાનજી શિવજી મોતા	૮૨	પુનડી	ડોંબિવલી	નરશી નાગશી કોરશી રાંભિયા	૮૬	રામાણિયા	થાણા
ચંચળબેન ગણાશી ભારમલ લાપસિયા	૮૫	મોખા (૧૫ ઉ)	કલ્યાણ	ગં.સ્વ. લક્ષ્મીબેન દેવજી વરજંગ મારુ	૯૬	લાખાપુર	મલાડ
મોરારજી શામજી પચાણ દેઢિયા	૮૮	ગઢશીશા	ઘાટકોપર	ભાવનાબેન વિનોદ માલશી દેઢિયા	૭૫	ભુજપુર	મુન્દ્રા
સાકરબેન કાનજી નેણાશી દેઢિયા	૮૮	ભુજપુર	થાણા 	ડૉ. હંસરાજ ચાંપશી વેલજી મારુ	૮૧	બિદડા	ન્યૂ યોર્ક
બીના દિનેશ શામજી ગડા	૫૯	પત્રી	ચેમ્બુર (૧ઉ)	મા. રૂમ્મણીબેન કલ્યાણજી કાનજી શાહ/છાડવા	૮૮	બારોઈ	સાયન
હિતેશ હીરજી સાવલા	૬૨	વાંકી	કાંદિવલી	સંદીપ કાંતિલાલ વીરજી મામણિયા	૫૦	પુનડી	વિદ્યાવિહાર
રતિલાલ કલ્યાજી શિવજી દેઢિયા	૬૨	મોથારા	નાલાસોપારા	નરેન નરશી રવજી ગોસર / શાહ	૬૩	મંજલ રેલડિયા	હૈદરાબાદ
જિજ્ઞેશ હીરજી મોનજી દેઢિયા	૪૯	ભુજપુર	બોરીવલી	નિપુલ હરખચંદ ચાંપશી ગાલા	૪૨	લાખાપુર	બોરીવલી
કેસરબેન કરમશી રામજી ધરોડ	૯	લુણી	પનવેલ	મનોહર હેમરાજ પરબત નાગડા	૫૭	ચાંગડાઈ	ડોંબિવલી
ઉષા લાલજી મેઘજી ગાલા	૫૯	કાંડાગરા	મુલુંડ (૧૩ઉ)	દિનેશ દેવરાજ શિવજી દેઢિયા	૬૬	કોટડી (મહા.)	ડોંબિવલી
ચેતન દામજી લાલજી શેઠિયા	૬૩	લાખાપુર	વૈજનાથ (પરલી)	ધીરજલાલ ભવાનજી ઠાકરશી સંગોઈ	૭૨	કપાયા	મલાડ
અ.સૌ.કોકિલા રમેશ કુંવરજી ગાલા	૬૫	મેરાઉ	નાલાસોપારા	કસ્તૂરબેન વસનજી કુરપાર ગોગરી	૯૩	સંભવપુર(ત્રગડી)	મુલુંડ
સરલા રતિલાલ ચાંપશી લાલન	૭૪	કોડાય	થાણા	હીરજી હંસરાજ રવજી કક્કા	૮૫	બેરાજા	બોરીવલી
કલ્યાણજી કુંવરજી દેવજી વોરા	૮૨	બિદડા	દાદર	નાગજી ઠાકરશી હંસરાજ વોરા	૮૫	ગેલડા	બોરીવલી (૫ઉ)
રમણીકલાલ શિવજી અરજણ સાવલા	૭૩	રાયણ	માટુંગા 	રૂપલ દિનેશ પુંજા દેઢિયા	૫૫	રામાણિયા	ઘાટકોપર
મણિલાલ મોણાશી વરજંગ સોની	૭૬	લુણી	મલાડ	પાનબાઈ નાનજી હંસરાજ છેડા	૮૮	પત્રી	ગુંદાલા (૧૯ઉ)
અ.સૌ. કલ્પના શૈલેશ ધનજી ગાલા	૪૪	ચીઆસર	હૈદરાબાદ 	રંજનબેન હરખચંદ જાદવજી સાવલા	૬૩	બિદડા	બોરીવલી
હેમંત ધનજી નાનજી ગાલા	૪૯	ચીઆસર	હૈદરાબાદ	શ્રીમતી ગીતાબેન મહેન્દ્ર જેવત ગોગરી	૬૫	ડોણ	થાણા
નયના પરેશ હંસરાજ છેડા	૫૨	મોટા આસંબિયા	ઘાટકોપર	કુસુમબેન નવીનચંદ્ર દામજી ગોગરી	૭૫	નાંગલપુર	જેકબ સર્કલ

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
જાદવજી નાગશી મોમાયા છેડા	૮૫	લાયજા	માટુંગા 🌀
દેવજી કુંવરજી હેમા દેઢિયા	૮૫	મેરાઉ	થાણા
રતનબેન તલકશી કાનજી છેડા	૮૬	રતારિયા ગણેશ	વરલી
મા. મણિબેન કાંતિલાલ કુંવરજી ગડા	૯૩	મોટા લાયજા	થાણા
અશોક (કપાયાના નિર્મળા કેશવજી મોણશીના જમાઈ)	૬૬	-	ઘાટકોપર
અંજનાબેન હીરજી મામણિયા	૬૬	બિદડા	વાશી
મા. પુરબાઈ ગાંગજી ભાણજી છેડા	૯૫	વડાલા	સાંતાકુઝ
મંજુલાબેન માવજી લાલજી હરિયા	૭૫	બાડા	બાડા
જયવંતી વલ્લભજી કુંવરજી દેઢિયા	૮૦	પત્રી	મલાડ
બિપીન ડુંગરશી હીરજી શાહ/બુરીયા	૬૮	વાંઢ	પુના
લતા જયેશ કુંવરજી સાવલા	૬૫	ફરાદી	શિવડી (અમેરિકા)
ભારતી સંજય ભાણજી કેનિયા	૫૫	મોટી ખાખર	ડોંબિવલી
સૌ. ઊર્મિલાબેન પોપટલાલ કેશવજી છેડા	૯૬	ગોધરા	હૈદરાબાદ👁
ચંદ્રકાંત પ્રેમજી વેરશી દેઢિયા	૬૬	ભુજપુર	ભુજપુર
દામજી નાનજી વજપાર ગાલા	૭૯	વડાલા	અંધેરી
નર્મદાબેન આણંદજી સુંદરજી બૌઆ	૮૬	નાની તુંબડી	નાગપુર
રશ્મિન પ્રદીપ હેમરાજ છેડા	૫૮	નાના આસંબિયા	ચેમ્બુર
ફાલ્ગુની દિનેશ શામજી દેઢિયા	૪૩	ફરાદી	બોરીવલી
કું. બીજલ શાંતિલાલ મેઘજી ગોગરી	૪૯	કોડાય	મલાડ
વીરેન્દ્ર કલ્યાણજી વાલજી હરિયા	૫૭	નરેડી (૨૪ ઉ)	અંબરનાથ
નિર્મલા ધીરજ રાયશી મારુ	૬૮	ભોજાય	સુજાલપુર
રતનબેન ભાણજી લાલજી ગડા	૮૫	રાયણ	માટુંગા
પ્રેમજી ભવાનજી અરજણ કેનિયા	૮૬	બારોઈ	મલાડ
હિતેશ કલ્યાણજી વેલજી નાગડા	૫૫	શેરડી	ડોંબિવલી
રતનબેન કલ્યાણજી દામજી વીરા	૮૮	દેશલપુર	હિંદમાતા
નિરંજન પ્રેમજી કાનજી ધનાણી	૭૧	દેવપુર	વડાલા 👁

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
શ્રીમતી શીલાબેન પ્રાણલાલ શામજી સૈયા	૭૨	કારાઘોઘા	ચેમ્બુર (૪ઉ)
ગં.સ્વ.ઈંદિરાબેન ધનજી હીરજી ગાલા	૬૫	મોટા લાયજા	થાણા
પોપટલાલ ખીમજી દેવજી ગડા	૭૫	પત્રી	મુલુંડ 👁
હરિલાલ વીરજી ખીમજી સાવલા	૬૭	ગુંદાલા	મુલુંડ
ભાવનાબેન હસમુખ ખીમજી મોતા	૬૯	ભુજપુર	અમદાવાદ
વસંતલાલ મગનલાલ વેરશી ગડા	૭૩	રાયણ	રાયણ
દક્ષાબેન હરીશ ભાણજી ગાલા	૫૮	દેવપુર	જબલપુર
અ.સૌ. કુસુમ તારાચંદ રતનશી વિસરિયા	૬૬	કોટડા (રોહા)	મુલુંડ
લક્ષ્મીચંદ પ્રેમજી લીલાધર ગંગર	૭૩	દેશલપુર (કંકી)	દાદર
મા. મણિબેન વેલજી મટુ છેડા	૭૮	રતારિયા ગણેશ	કાંદિવલી
ભાનુમતી લાલજી માલશી સંગોઈ	૮૧	ગુંદાલા	નાલાસોપારા
રાઘવજી લખમશી પાસુ રાંભિયા	૮૯	ગુંદાલા	ડોંબિવલી 🌀
પ્રાર્થના રાખેલ છે			
બાબુલાલ જેઠાલાલ પાસુ મામણિયા	૯૦	મેરાઉ	ઘાટકોપર
અ.સૌ. લતાબેન રમેશ માડણ ગીંદરા	૫૩	ભડૂડિયા	મુલુંડ
કિરીટ કોરશી વિજપાર દેઢિયા	૬૩	ભીંસરા	તાડંદવ
ધરા રોનક માવજી દેઢિયા	૩૦	કોડાય	દાદર
મા. પ્રભાબેન રતનશી દેવરાજ ગડા	૭૧	ભોજાય	ઘાટકોપર
નવીનચંદ્ર કાનજી પદમશી દેઢિયા	૭૩	ભોરારા	ડોંબિવલી
મોહનલાલ જેસંગ હીરજી ગડા	૭૯	નાના ભારિયા	ચેમ્બુર
નયના રમેશ લાલજી દેઢિયા	૬૭	બગડા	ભાંડુપ
બીના જિતેન્દ્ર કુંવરજી ગાલા	૪૧	મોટી ઉનડોઠ	ડોંબિવલી
રંજનબેન રસિક રામજી વોરા	૬૬	રતારિયા ગણેશ	મલાડ
આણંદજી ઉમરશી પ્રેમજી દેઢિયા	૮૧	સાડાઉ	પનવેલ
હર્ષા જયેશ ધનજી છેડા	૫૩	પુનડી	બેતુલ
રત્નકુશી પ્રેમીલાબેન નરેન્દ્ર ઉમરશી છેડા	૬૨	મોટા લાયજા	ઘાટકોપર

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
પ્રાર્થના રાખેલ છે			
કિશોર નાગજી ખીમજી હરિયા	૬૪	શેરડી 	નાલાસોપારા
ટોકરશી મેઘજી મોનજી શાહ/પંથડ	૮૨	નવીનાળ	દાદર (૧૧૭)
લીલાધર દેવજી રવજી સંગોઈ	૮૭	કપાયા	તાડદેવ
મા. પાનબાઈ નરશી પ્રેમજી ગાલા	૮૭	નાના રતાડિયા	ચેમ્બુર
દિલીપ વસનજી વેલજી વીરા	૬૧	પ્રતાપુર	અંધેરી
નિર્મળાબેન મણિલાલ જીવરાજ નાગડા	૭૬	નરેડી	અંબરનાથ
શૈલેશ મોરારજી સાવલા	૬૪	મોટા આસંબિયા	જોગેશ્વરી
લહેરચંદ દામજી પાલણ ગડા	૬૪	માપર	અંધેરી (૧૭)
ભારતી અનિલ ખીમજી વીરા	૭૦	રાયણ	વસઈ
મા. જયાબેન લક્ષ્મીચંદ દેવશી ગોસર	૮૦	શેરડી	ચેમ્બુર
પાનબઈ હધુ વિરજી દેઢિયા	૯૦	કાંડાગરા	ચેમ્બુર
મણશી વીરજી લખમશી શાહ/દેઢિયા	૯૯	નાની તુંબડી	માટુંગા
જયેન્દ્ર લાલજી કાનજી શાહ / સાવલા	૮૪	કોડાય	ઘાટકોપર
શારદાબેન બિપીનચંદ્ર રાઘવજી ગાલા	૬૮	લાખાપુર	એન્ટોપ હિલ
ગાંગજી વેલજી લધા છેડા	૭૯	રતાડિયા ગણેશ	વિલે પાર્લે
પ્રતીક રમેશ ડુંગરશી દેઢિયા/શાહ	૪૧	કોડાય	સાયન
પ્રકાશ ઉમરશી સોજપાર ગંગર	૬૬	છસરા	માહિમ

જીવનની એક સાચી હકીકત

શંકા કરીને બરબાદ થઈ જવું એના કરતાં
વિશ્વાસ રાખીને લૂંટાઈ જવું વધારે સારું છે.
મારું તારું કરનારા લોકો અસ્તિત્વ હારી ગયા
અને જતું કરનારા લોકો દુનિયા જીતી ગયા...
શ્વાસ જો શરીરને ટકાવે છે તો
વિશ્વાસ સંબંધને ટકાવે છે.
કોઈ સંપૂર્ણ સંસ્કારી નથી હોતું કેમકે
અંતિમ સંસ્કાર તો બીજા જ આપે છે.

નામ	ઉંમર	ગામ	હાલે
પ્રાર્થના રાખેલ છે			
હેમલતા દામજી ઉમરશી નાગડા	૭૨	ચાંગડાઈ	મુલુંડ
કુંવરજી વિજપાર શિવજી દેઢિયા	૮૩	દેશલપુર	દાદર
પરેશ લક્ષ્મીચંદ ડુંગરશી પાસડ	૫૮	ભોજાય	થાણા
રમેશ ખીમજી વીરજી ગાલા	૬૨	દેશલપુર (કંઠી)	હૈદરાબાદ
ધનજીશિવજી નાગજી કારાણી	૭૧	ખારૂઆ	મુલુંડ
મા. મંજુલાબેન ભાઈલાલ મેઘજી ગોગરી	૮૬	કોડાય	થાણા (૧૩૭)
પ્રેમજી રવજી ગડા	૮૭	મનફરા	જોગેશ્વરી
અરવિંદ (ગુંદાલાનાં સ્વ. રતનબેન લધુ નરશી ગોસરના જમાઈ)	૬૭		મુલુંડ
લક્ષ્મીબેન મુરજી ખીમજી વીછીવોરા	૭૮	કોટડા રોહા	મુલુંડ
મગનલાલ ખીમજી ભીમશી શેઢિયા	૮૬	ગુંદાલા	કુર્લા
મા. ઝવેરબેન નાનાલાલ ખીમજી ગડા	૮૦	નાની ખાપર	મુલુંડ
મુલચંદ જેઠાલ અરજણ નાગડા	૭૪	ચાંગડાઈ	વસઈ
ભમીબેન દાદુભાઈ અરજણ સત્રા	૯૪	સુવઈ	મુલુંડ
કાળધર્મ પામેલ છે.			
પ.પૂ.સા શ્રી વિમલકિરણશ્રીજી મ. સા.	૬૦		

કેટલીક વસ્તુ આપોઆપ મળી જતી હોય છે,
જેમ કે બરફ પાસે જાઓ તો ઠંડક,
અગ્નિ પાસે જાઓ તો ગરમી,
ગુલાબ પાસે જાઓ તો સુગંધ,
બસ આમ જ ભગવાન પાસે જાઓ તો
કંઈ માંગવાની જરૂર નથી,
માત્ર ભગવાન સાથે
નિકટતા બનાવી રાખો બધું જ મળશે !!

TOP-NOTCH TECHNOLOGY ESSENTIALS

Transform your business into a modern, dynamic learning environment with cutting-edge audio-video display solutions and essential technology infrastructure. At Network Techlab India Pvt Ltd, we specialize in providing comprehensive technology solutions tailored to meet the unique needs of business.

High-Definition Projectors

Interactive Display / Whiteboards

Public Address System

CCTV Surveillance

Computers & Peripherals

Uninterruptible Power Supply (UPS)

WiFi Networks

Manage Printing Solution

Scanning Solution

Why Choose Network Techlab India Pvt Ltd?

Trusted partner for technology solutions

Extensive experience in catering to the unique needs

Dedicated support and maintenance services

Commitment to delivering reliable, cost-effective solutions

info@netlabindia.com

[+91 88790 04536](tel:+918879004536)

Head- Office: - 41, Sarvodaya Ind. Est., Off. Mahakali Caves Road, Andheri (E.), Mumbai, 400093
Main Branch: - Plot no. A-142, Rd Number 23, Wagle Industrial Estate, Thane (W.), Thane, 400604
Mumbai | Navi Mumbai | Ahmedabad | Vadodara | Vapi | Pune | Bangalore | Chennai | Goa | Delhi | Kolkata

श्री क.वि.ओ. सेवा सभाज

संस्थानी विविध प्रवृत्तिओ

पुक बेंक

संखवनी स्वास्थ्य योजना

पगढरी

सांस्कृतिक कार्यक्रम

समुह लगन

स्त्री उत्कर्ष लोन

श्री कविओ
सेवा सभाज

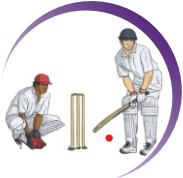
श्री कविओ
देरावासी
जेन मडाजन

श्री कविओ
स्थानकवासी
जेन मडाजन

श्री कविओ रिलीफ समिती
श्री कविओ उत्कर्ष प्रतिष्ठान
श्री कविओ केन्द्रीय मध्यस्थी समिती

शिक्षण लोन
कोम्प्युटर लोन

डिकेट, वोलीबोल
बास्केट बोल, हुटबोल

रमतगमत

व्यजित्व विकास
वक्तृत्व स्पर्धा
OUTDOOR CAMP
MEET

रहेठाषा लोन

शैक्षणिक सन्मान
विदेश सेमीनार
श्रुत-गुण-गौरव